

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
« _____ » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійної програми «Фінанси»

на тему: «Оцінка та прогнозування фінансової стабільності банків»
Здобувачки групи Ф.м-31 Боряк Тетяни Юріївни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Тетяна Боряк
(підпис)

Керівник к.е.н., доцент Тетяна Кубах

_____
(підпис)

Суми 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.

_____ Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

« ____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр

Здобувачки групи Ф.м-31 інституту бізнесу, економіки та менеджменту спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Боряк Тетяни Юріївни

Тема роботи: *Оцінка та прогнозування фінансової стабільності банків*

Затверджено наказом по СумДУ № 1058-VI від 17.10.2024 р.

Термін здачі здобувачкою завершеної роботи «29» листопада 2024 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

1 Теоретичні засади оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків:

1.1 Економічна сутність поняття «фінансова стабільність» банківських установ; 1.2 Фактори впливу на показники фінансової стабільності банку;

1.3 Методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банківської установи.

2 Аналіз фінансової стабільності АТ «Креді Агріколь Банк»:

2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності банківської установи;

2.2 Аналіз фінансового станку банку;

2.3 Оцінка фінансової стабільності банку;

2.4 Оцінка ступеню впливу чинників на фінансову стабільність банку.

3 Шляхи підвищення фінансової стабільності АТ «Креді Агріколь Банк»:

3.1 Економіко-математичне моделювання оцінки впливу фінансових ризиків на фінансову стабільність банку;

3.2 Прогнозування фінансової стабільності банку.

Дата видачі завдання: «21» жовтня 2024 р.

Керівник к. е. н., доцент, Тетяна Кубах

_____ (підпис)

Завдання прийнято до виконання «18» жовтня 2024 р.

_____ Тетяна Борьяк

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр
на тему:
Оцінка та прогнозування фінансової стабільності банків
Боряк Тетяна Юріївна

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 65 сторінках, з яких список використаних джерел із 40 найменувань. Робота містить 13 таблиць, 10 рисунків, 3 формули, а також 8 додатків.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. В умовах повномасштабної військової агресії та економічних наслідків пандемії Covid-19 дослідження фінансової стабільності банківських установ набуває особливої актуальності, оскільки банки є найважливішим сектором економіки, адже чистий прибуток банківського сектору не лише відображає його загальну ефективність, але й є невід'ємним джерелом приросту капіталу та сталого розвитку держави.

Мета кваліфікаційної роботи. Узагальнення теоретичних основ організації, розкриття діючої практики з оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків, пошук напрямків удосконалення.

Методи дослідження: теоретичного узагальнення і порівняння; статистичний; аналізу; причинно-наслідкового зв'язку; абстрактно-логічний; формалізації та моделювання.

Основний результат роботи: визначено економічну сутність фінансової стабільності та визначено її фактори впливу та методичні підходи до оцінки; досліджено фінансовий стан та фінансову стабільність АТ «Креді Агріколь Банк», визначено ступінь впливу чинників на стабільність; проведено економіко-математичне моделювання, за результатами якого визначили, що на банк значно впливає процентний ризик та ризик ліквідності; проведено прогнозування стабільності та визначено рекомендації для підвищення стабільності банку.

Ключові слова: фінансова стабільність банку; фінансова стійкість банку; коефіцієнт стабільності; інтегральний показник фінансової стійкості; ризики.

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП.....	4
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВ	6
1.1 Економічна сутність поняття «фінансова стабільність» банківських установ	6
1.2 Фактори впливу на показники фінансової стабільності банку.....	10
1.3 Методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банківської установи	14
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	22
2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності банківської установи	22
2.2 Аналіз фінансового станку АТ «Креді Агріколь Банк».....	24
2.3 Оцінка фінансової стабільності банку	31
2.4 Оцінка ступеню впливу чинників на фінансову стабільність банківської установи	36
3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	38
3.1 Економіко-математичне моделювання оцінки впливу фінансових ризиків на фінансову стабільність банку.....	38
3.2 Прогнозування фінансової стабільності банківської установи.....	41
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
ДОДАТОК А Статистичні методи оцінювання фінансової стійкості банку	54
ДОДАТОК Б Методика рейтингової оцінки показників	56
ДОДАТОК В Горизонтальний та вертикальний аналіз фінансового стану АТ «Креді Агріколь Банк»	57
ДОДАТОК Г Аналіз коштів клієнтів та кредитного портфелю банку.....	61
ДОДАТОК Д Ключові показники ефективності АТ «Креді Агріколь Банк» за період 2019-2023 рр.....	62

ДОДАТОК Ж Показники для розрахунку інтегрального показника фінансової стійкості АТ «Креді Агріколь Банк».....	63
ДОДАТОК К Показники для розрахунку стабільності.....	64
ДОДАТОК Л Розрахунок показників фінансових ризиків АТ «Креді Агріколь Банк».....	65

ВСТУП

В умовах повномасштабної військової агресії та економічних наслідків пандемії Covid-19 дослідження фінансової стабільності банківських установ набуває особливої актуальності, оскільки банки є найважливішим сектором економіки, адже чистий прибуток банківського сектору не лише відображає його загальну ефективність, але й є невід'ємним джерелом приросту капіталу та сталого розвитку держави. Одним із важливих завдань, що стоять перед банківськими установами, є забезпечення фінансової стабільності, на яку впливають не лише платоспроможність, прибутковість та ліквідність банків, а й ризики їх діяльності. Отже, фінансова стабільність є ключовим чинником економічного розвитку кожної банківської установи і самої країни, у зв'язку з цим вивчення питань оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків набуває особливого значення, що зумовлює актуальність обраної теми та доцільність проведення наукового дослідження щодо розвитку цього питання.

На вирішення питання оцінки та прогнозування фінансової стабільності спрямовані дослідження багатьох науковців серед яких: Барановський О., Вінницька О., Волкова Н., Головка О. Г., Данік Н., Довгань Ж. М., Захожай В. Б., Коваленко В. В., Литовченко О. Ю., Ніколаєнко Ю. В., Орлов В. В., Пацула О. І., Погореленко Н. П., Приказюк Н., Рац О., Семенов А. Ю., Стечишин Т. Б., Фалюта А. В., Федішин М. П., Чайковський Я., Чхеайло А. та інші. Питання фінансової стабільності банківських установ та загалом банківської системи є достатньо вивченим, проте через динамічність розвитку економічної системи це питання залишається актуальним для дослідження і зараз.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в узагальненні теоретичних основ організації, розкритті діючої практики з оцінки та прогнозування фінансової стабільності банків, а також пошуку напрямків удосконалення на основі систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити економічну сутність поняття «фінансова стабільність» банківських установ;
- визначити фактори впливу на показники фінансової стабільності банку;
- проаналізувати методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банківської установи;
- провести фінансово-економічну характеристику діяльності банківської установи;
- проаналізувати фінансовий стан банку;
- провести оцінку фінансової стабільності банку;
- оцінити ступінь впливу чинників на фінансову стабільність банку;
- здійснити економіко-математичне моделювання оцінки впливу фінансових ризиків на фінансову стабільність банку;
- провести прогнозування фінансової стабільності банку.

Об'єктом дослідження є процес оцінки та прогнозування фінансової стабільності банку на прикладі АТ «Креді Агріколь Банк».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні положення та рекомендації щодо оцінки та прогнозування фінансової стабільності банку.

У роботі було застосовано низку загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а саме: теоретичного узагальнення і порівняння для розкриття економічної сутності фінансової стабільності банку; статистичний – для дослідження результатів діяльності банківської установи; аналізу – для дослідження фінансового стану та фінансової стабільності АТ «Креді Агріколь Банк»; причинно-наслідкового зв'язку для дослідження впливу чинників на фінансову стабільність банку; абстрактно-логічний – для визначення шляхів підвищення фінансової стабільності АТ «Креді Агріколь Банк»; формалізації та моделювання – для розробки моделі оцінки впливу фінансових ризиків на фінансову стабільність банку, та інші методи.

Інформаційною базою дослідження є дані Національного банку України, Міністерства фінансів України, АТ «Креді Агріколь Банк», наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, періодичну наукову літературу, а також публікації міжнародних організацій.

Практичне значення отриманих результатів полягає в обґрунтуванні фінансової стабільності банку на прикладі АТ «Креді Агріколь Банк» та визначення її шляхів підвищення.

Кваліфікаційну роботу виконано у форму комплексної роботи спільно зі здобувачем групи Ф.м-31 Білерою А . О.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВ

1.1 Економічна сутність поняття «фінансова стабільність» банківських установ

Підтримання фінансової стабільності банківської системи є основою фінансової стабільності держави, яка в свою чергу підтримує стабільність національної економіки. Сутність фінансової стабільності є складною через її вплив на кожну галузь національної економіки та фінансову систему країни загалом. Будь-які зміни у фінансовому стані будь-якої частини реальної економіки або компонента фінансової системи впливають на фінансову стабільність усієї економіки.

Питання теорії та практики забезпечення фінансової стабільності досі цікавлять науковців у галузі фінансової науки як України, так і інших країн. Досі не досягнуто універсальної згоди щодо визначення фінансової стабільності, незважаючи на довготривалий період вивчення концепції [34]. У сучасній науковій літературі визнається декілька підходів до дослідження фінансової стабільності. Погляди науковців до визначення економічної сутності поняття наведені в табл. 1.1.

Багато науковців вважають, що необхідно розробити ефективний механізм, який би забезпечував фінансову стабільність банківської системи, запобігав би розвитку банківської кризи та сприяв би подальшому економічному зростанню держави. Тож, фінансова стабільність банківської системи – спроможність забезпечувати надійну, безперебійну та ефективну роботу, підтримуючи доступ до фінансових послуг і сприяючи економічному зростанню [34].

Отже, поняття «фінансова стабільність» є достатньо дослідженим з боку як українських, так і іноземних науковців, погляди яких збігаються в тому, що фінансова стабільність полягає у здатності протистояти ризикам та безперебійно працювати, збереження стійкості та рівноваги. Але при цьому вчені не досягли єдності у визначенні економічної сутності даного поняття.

Таблиця 1.1 – Трактуювання основних підходів до визначення поняття «фінансова стабільність»

Автор	Фінансова стабільність
Закон України «Про Національний банк України» [24]	стан фінансової системи, в якому вона здатна належним чином забезпечити можливість ефективно виконувати свої ключові функції, такі як фінансове посередництво та забезпечення здійснення платежів, і таким чином сприяти стійкому економічному зростанню, а також протистояти негативному впливу кризових явищ на економіку
Національний банк України [25]	стан, за якого фінансова система: ефективно перетворює вільні кошти громадян та бізнесу на кредити та інвестиції; ліквідна та капіталізована, а відтак стійка до кризових явищ; платежі та розрахунки здійснюються вчасно та в повному обсязі; учасники фінансової системи зважено оцінюють ризики та управляють ними; труднощі окремих фінансових установ не поширюються на систему в цілому
Європейський Центральний банк [36]	стан, за якого фінансова система, яка складається з фінансових посередників, ринків та ринкової інфраструктури, здатна протистояти шокам і сприяти розв'язанню фінансових дисбалансів; має бути забезпечено зменшення ймовірності виникнення збоїв у функціонуванні фінансових посередників
Барановський О., Лагно А. [1]	здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім впливам, зберігаючи стійку рівновагу і надійність протягом часу
Мінські Х. Ф. [38]	невід'ємна складова фази зростання ділового циклу, що породжує фінансову структуру, схильну до криз, проте не розкриває її основних характеристик та практичну необхідність
Погореленко Н. П. [20]	довгострокова здатність банківської системи до збереження стану стійкої рівноваги, ефективного виконання функцій, постійного розвитку, протидії збурювальним факторам і ризикам за умови когерентності вхідних і вихідних фінансових потоків
Приказюк Н., Погибіль А. [22]	стан банківської системи, за якого вона здатна виконувати свої функції в економіці при цілісності елементів системи, бути стійкою до внутрішніх та зовнішніх викликів, що забезпечує в разі реалізації фінансових шоків швидке повернення в рівноважний стан та покриття можливих втрат за рахунок власних ресурсів
Стечишин Т. Б., Дідик М. М. [28]	здатність банківської системи зберігати стабільність і рівновагу, швидко реагуючи на непередбачені події та зовнішні чи внутрішні потрясіння як у фінансовому секторі, так і в реальній економіці
Фалюта А. В. [30]	здатність у часі безперебійно працювати – надавати послуги і задовольняти вимоги, підтримуючи оптимальну величину ліквідності, прибутковості і платоспроможності за допустимого рівня ризиків, і витримувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх чинників
Шиназі Г. Дж. (підхід МВФ) [6; 40]	здатність фінансової системи: сприяти ефективному розподілу економічних ресурсів – як просторово, так і особливо міжчасово, а також ефективності інших економічних процесів; оцінювати, розподіляти й керувати фінансовими ризиками; зберігати спроможність виконувати основні функції навіть за умов впливу зовнішніх потрясінь. або накопичення дисбалансу за допомогою механізмів самокоригування

Джерело: систематизовано автором

Важливо розглянути та обґрунтувати терміни «стабільність» і «стійкість», оскільки ці терміни часто вживаються у вітчизняних дослідженнях фінансової системи України. Визначення категорії «стабільності» характеризує стан потужності, стійкості та незмінності; ситуацію, за якої система або економіка, компанія, може продовжувати належним чином функціонувати без істотних неочікуваних змін [18].

Деякі вчені вважають, що поняття фінансової стійкості та фінансової стабільності є тотожними. Крім того, став популярним підхід, де визначення фінансової стійкості включає фінансову стабільність банку. Проте ці поняття, хоч і пов'язані один з одним та взаємообумовлені, мають суттєві відмінності [35]. Серед українських вчених не існує не тільки єдиного визначення понять «фінансова стійкість» та «фінансова стабільність», але й немає універсального підходу до ототожнення цих понять.

Термін «фінансова стійкість» вживається саме у сфері дослідження фінансової стабільності, і більшість термінів походять безпосередньо з методології, що використовується в процесі досягнення фінансової стабільності [18]. Фінансова стійкість банку – це здатність протистояти ризику та підтримувати стабільність у фінансовій сфері попри негативні зовнішні чи внутрішні впливи. Стійкість банків має вирішальне значення для належного функціонування фінансової системи загалом, оскільки банки є невід'ємними учасниками системи та відіграють значну роль у підтримці її стабільності [27].

Важливо підкреслити, що, як зазначає Литовченко О. Ю. і Ходжакова А. І. [16], фінансова стабільність банку характеризується його здатністю до постійного розвитку, що передбачає поступове та динамічне просування в умовах конкуренції на ринку з дотриманням обраної стратегії. На противагу цьому Головка О. Г. [4] трактує фінансову стабільність банку як його здатність підтримувати збалансований стан протягом визначеного періоду щодо окремих аспектів фінансових відносин банку, що відображається в прийнятному відхиленні від лінії тренду обраного показника в часі, що визначає збалансований стан банку.

В той же час, Коваленко В. В. [12] визначає фінансову стійкість банку як його здатність протистояти впливу несприятливих внутрішніх і зовнішніх факторів, мінімізуючи тим самим ризики для підтримки оптимальної ефективності банківських операцій в умовах циклічності, а також позитивних і негативних впливів фінансової глобалізації, розширення взаємодії між банками та іншими фінансовими посередниками, а також просування нових банківських технологій і продуктів. Волкова Н. І. та Попик А. І. [3] підкреслюють, що фінансова стійкість банку означає його здатність досягати прибутковості на рівні, достатньому для належного функціонування в умовах конкуренції, а також його постійну здатність виконувати свої зобов'язання.

Незважаючи на існування різних підходів до розуміння термінів «фінансова стабільність» і «фінансова стійкість», їх об'єднує спільна ознака: вони є суттєвими у визначенні стану фінансової системи. Виходячи з трактувань фінансової стабільності, можна зрозуміти, що поняття «фінансова стабільність» і «фінансова стійкість» є різними поняттями з різним значенням та змістовним наповненням, але вони все ж тісно пов'язані.

Варто відзначити, що дослідження фінансової стійкості є ключовим елементом при оцінці фінансової стабільності. Підтримання фінансової стійкості банків є основою стабільності банківської системи та запорукою економічного успіху та макроекономічного розвитку. Аналізуючи фінансову стабільність будь-яких банківських установ, важливо визнати, що їх стійкість базується на ряді факторів, які збільшують вірогідність негативних результатів і можливість нормального функціонування [35].

Отже, існування стабільно функціонуючої банківської системи можливе лише за умови, що банківська установа здатна підтримувати свою фінансову стабільність, тобто виконувати всі свої зобов'язання в умовах рентабельності діяльності.

У результаті дослідження тематики економічної сутності поняття фінансової стабільності, вивчивши підходи НБУ та вітчизняних і закордонних вчених, в роботі дійшли висновку, що фінансова стабільність банківської установи – це стан

банківської установи, за якого вона безперервно функціонує та розвивається, зберігаючи при цьому рівновагу у різних напрямках фінансових відносин, динамічно рухаючись в умовах конкуренції на ринку.

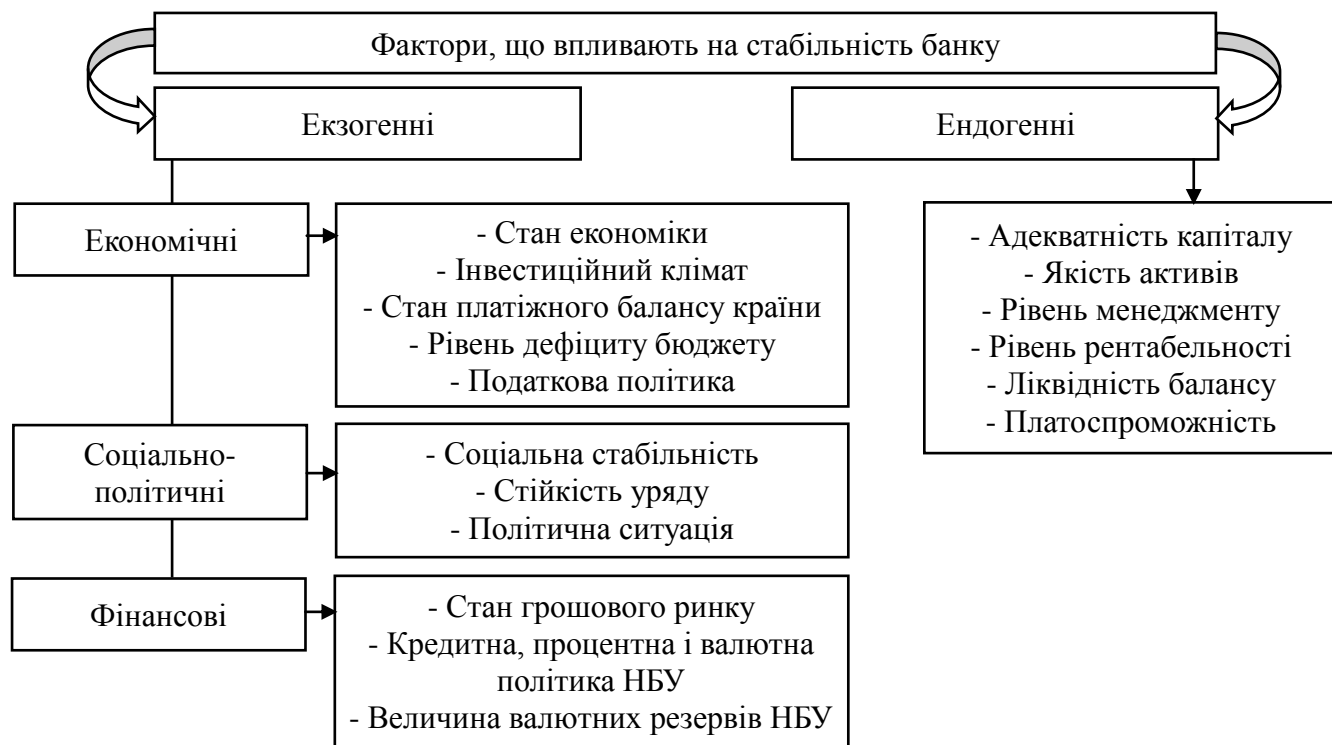
1.2 Фактори впливу на показники фінансової стабільності банку

Фінансова стабільність – це складна структура, що представляє стан широкого спектру аспектів у діяльності банку. Компоненти банку, що можуть охарактеризувати стабільність, включають показники на основі капіталу, стабільність на основі ресурсів, організаційно-структурну стабільність і комерційну стабільність банку. Загальний розмір власних коштів, наданих засновниками, розраховується як розмір капіталу банку. Приплив капіталу відбувається насамперед завдяки ефективній банківській діяльності, яка сприяє накопиченню нерозподіленого прибутку або чистого прибутку, та доповнюється інвестиціями учасників банку [14]. З цього випливає досить велика кількість факторів, що визначають показники фінансової стабільності банку, як екзогенного, так і ендогенного характеру.

З зовнішніх джерел, тобто екзогенно, на фінансову стабільність банку впливають три основні групи факторів: соціально-політичні, економічні та фінансові; з внутрішніх, тобто ендогенно, вплив мають фінансові показники самого банку. На рисунку 1.1 розглянуто деталізовану схему впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на фінансову стабільність банківської установи.

Вирішальну роль у забезпеченні фінансової стабільності банку відіграють внутрішні фактори. Банк, який добре керує внутрішнім середовищем, має кваліфіковану робочу силу, реалізовує чітку стратегію, управляє ризиками та стабільно розвивається, спроможний протистояти зовнішнім викликам, тримати на високому рівні конкурентоспроможність, належні фінансові результати та отримувати прибутки навіть при складних економічних умовах. При цьому

основним джерелом ризиків стають досить слабкі банки, які схильні до неефективного управління та мають проблеми з фінансовою стабільністю [8]. Банківська установа може зіткнутися з проблемами платоспроможності, які негативно впливають на довіру клієнтів, створюють нестабільну фінансову систему та шкодять економіці в цілому.

Джерело: побудовано за даними [14]

Рисунок 1.1 – Фактори впливу на стабільність банку

Зовнішнє середовище є значним фактором, що визначає рівень фінансової стабільності банку, оскільки воно створює основи умов, на яких банк буде працювати. Як правило, вплив зовнішніх факторів на показник фінансової стабільності банківської установи може бути прямим або непрямим. Прямий вплив відображаються у змінах вартості активів та капіталу банку, а також його доходів та витрат. Непрямий вплив відображається через зміни в поведінці клієнтів, конкурентному середовищі банку та змінах у нормативних вимогах [27].

Загальний економічний стан в країні формується макроекономічним середовищем, яке охоплює такі фактори, як рівень ВВП, рівень інфляції, рівень

платіжного балансу, відсоткові ставки, обмінні курси тощо. Високий рівень інфляції або економічна рецесія можуть негативно вплинути на фінансові показники діяльності банків, що призведе до зниження прибутковості та підвищеного ризику непогашення кредитів.

Також, стабільність і передбачуваність політичної системи є вирішальними елементами забезпечення фінансової стабільності банківських установ. Події та рішення в політичній сфері можуть справляти прямий вплив як на економіку, так і на фінансову систему. Наприклад, зміни в уряді, непередбачувані законодавчі зміни, геополітична напруженість або неадекватне управління можуть стати причиною нестабільності ринку та порушити роботу банків. Крім того, рівень розвитку міжнародних комунікацій і глобальна економічна ситуація здійснюють значний вплив на показник фінансової стабільності банків. Зміни міжнародних відносин можуть викликати коливання фінансових ринків під впливом зовнішніх факторів, серед яких торговельні конфлікти, санкції або нестабільність валюти. Ці умови можуть створити несприятливе середовище для банківських операцій і підвищити ризик потенційних втрат [27].

Нещодавно світова спільнота була змушена пристосуватися до обмежень, накладених пандемією коронавірусу, а тепер вона стикається з викликами війни, що триває в Україні, та потрясінь на Близькому Сході. Водночас уповільнення зростання світового ВВП та потенційна рецесія у великих економіках неминуче вплинуть на банківську систему України, яка взаємопов'язана зі світовою економікою. Ці обставини створюють несприятливі умови для банківського сектору, що призводить до порушень ліквідності, підвищення кредитних ризиків і збільшення збитків, що негативно впливає на фінансову стабільність.

Військові дії здійснюють значний негативний вплив на рівень фінансової стабільності банківських установ. Це пов'язано зі зростанням ризиків, скороченням прибутків, підвищенням витрат, погіршенням макроекономічної ситуації та зменшенням довіри до системи в цілому. [7]. Вплив на кожен банк може бути різним і залежить від низки чинників, таких як розмір установи, структура активів, якість кредитного портфеля, рівень капіталу, ліквідність,

ефективність систем управління ризиками, а також наявність державної підтримки.

Як наслідок, загальне зниження обсягів діяльності та обмежений попит на банківські послуги, особливо у сфері кредитування, збережеться і в подальшому, негативно впливаючи на прибутковість банків. У майбутньому, вплив економічної кризи на економіку держави, зокрема на діяльність клієнтів банку, неминуче відобразиться на обсягах банківських послуг, що може призвести до скорочення кількості суб'єктів банківської діяльності [26].

Ескалація військової агресії та подальше зростання як внутрішніх, так і зовнішніх ризиків для банківського сектору спонукали НБУ сформулювати заходи, спрямовані на підтримку банків. Проте, навіть за значної допомоги з боку НБУ, вітчизняна банківська система й надалі залишатиметься під загрозами, які можуть суттєво вплинути на ефективність банківських операцій та фінансову стабільність, основні з яких наведені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Загрози стабільності банків в умовах воєнного стану

Загрози	Наслідки
Збільшення кредитного ризику	скорочення кредитного портфеля; зниження спроможності клієнтів обслуговувати позики через знищення активів і застави, зменшення доходу та зниження платоспроможності; збільшення резервів на покриття збитків за кредитами; погіршення якості кредитного портфелю; зростання непрацюючих кредитів; підвищений ризик втрати частини капіталу
Підвищення вимог до ліквідності	НБУ підвищив норми резервування поточних рахунків і депозитів до запитання, що може вплинути на розмір депозитного портфеля; значні відрахування до резервів під кредитні ризики зменшують ліквідність; важливо сформулювати збалансовані стратегії управління ліквідністю та скорегувати процентну політику для заохочення депозитів клієнтів
Зростання валютного ризику	зростання ризиків, пов'язаних з операціями в іноземній валюті, що супроводжується значною волатильністю курсу нац. валюти; впровадження різноманітних нормативно-правових актів та валютних обмежень вплинуло на попит на іноземну валюту, спрямоване на збереження міжнародних резервів України; важливо здійснювати нагляд за операціями в іноземній валюті та підтримувати постійний валютний нагляд
Збільшення витрат на забезпечення безпеки	збільшення витрат, пов'язаних з охороною банківських установ; розподіл ресурсів на охорону приміщень, персоналу, інформаційних систем; зростання витрат, пов'язаних із забезпеченням безперервної роботи філій; відсутність можливості обслуговування під час повітряної тривоги

Джерело: побудовано за даними [26]

Важливо визнати, що війна створює як ризики, так і можливості для трансформації та модернізації українського банківського сектора. У 2022 та 2023 роках українські банки показали свою стійкість та адаптивність, пристосовуючись до змін умов роботи. Завдяки ефективному управлінню ризиками, інноваціям і допомозі як з боку держави, так і міжнародних партнерів, банківська система України готова впоратися з цим викликом і стати ще міцнішою.

Аналіз фінансової стабільності банківських установ України в умовах воєнного стану потребує ґрунтовного підходу, який враховує різні чинники як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Завдяки усвідомленню потенційних ризиків і своєчасному вирішенню можливих загроз стає можливим захист банківського капіталу від втрат, одночасно визначаючи нові шляхи прибутковості в банківському секторі.

Отже, для банківських установ важливо постійно зміцнюватися враховуючи ступінь впливу внутрішніх та зовнішніх чинників, що дозволяє їм не лише витримувати виклики, але й досягати стабільного зростання в динамічному та конкурентному середовищі, адже внутрішні фактори формуються безпосередньо керівництвом і стратегією банку, тоді як зовнішні фактори взаємодіють, створюючи середовище, в якому працює банк. Тому для підтримки фінансової стабільності життєво важливо враховувати всі параметри та розробляти стратегії ризик-менеджменту, які сприятимуть ефективній діяльності банку навіть за складних обставин.

1.3 Методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банківської установи

На даний момент не існує єдиної методики оцінки фінансової стабільності банківської системи, хоча існує кілька відповідних підходів та методів. В рамках економічного аналізу фінансова стабільність частіше за все оцінюється за

допомогою комбінації кількісних і якісних показників, які враховують рівні концентрації як власного, так і позикового капіталу, структуру капіталу банку, фінансовий ліверидж і надійність фінансування активів від різних джерел, кожне з різними термінами та ступенем стабільності. Важливо підкреслити, що оцінка фінансової стабільності тісно пов'язана з оцінками платоспроможності та ліквідності, що робить її цілісним показником загальної якості розвитку банку [14].

Щоб оцінити фінансову стабільність, в перш чергу центральні банки перевіряють стійкість системи за низкою сценаріїв, особливо тих, що включають шоки. Вони аналізують фінансові взаємозв'язки між установами та проводять опитування банків і корпорацій.

Регулятор використовує певний набір показників для вимірювання фінансової стабільності, включаючи такі показники, як показник непрацюючих кредитів в економіці, коефіцієнт боргового навантаження та частка виданих кредитів відносно вартості застави, серед інших. Крім того, існують складні показники, які полегшують оцінку поточних умов у фінансовому секторі; однак ці показники не дають прогнозів щодо майбутніх подій [6].

Національний банк України встановив обов'язкові економічні нормативи, які є показниками, встановленими для регулювання банківських операцій шляхом дистанційного контролю. Ці показники спрямовані на нагляд за функціонуванням окремих банків, а також банківської системи в цілому. Обов'язкові економічні нормативи наведені в таблиці 1.3.

Визначенням економічних нормативів, встановлених НБУ, не обмежується дослідження фінансової стабільності, в цьому питанні використовується безліч індикаторів. Кожен із цих показників відіграє вирішальну роль у забезпеченні ретельного аналізу діяльності банку, що полегшує оцінку його ефективності. Така комплексна оцінка є ефективним інструментом управління. Щоб досягти цілісної оцінки, важливо використовувати різні методи, які об'єднують численні показники в один складний інтегральний показник [14].

У 2023 році Національний банк України також ратифікував Правила здійснення оцінки стійкості банків та банківської системи України, в яких

визначено триетапний процес оцінки [23]: 1) оцінка якості активів та достатності забезпечення кредитних операцій, нагляд за оцінкою заставного майна та достовірністю розрахунків нормативів капіталу; 2) застосування оцінок, що отримані на початковому етапі, до активів і кредитних операцій, не включених до вибірки; 3) визначення показників діяльності банків за допомогою основного механізму та оцінка нормативів капіталу.

Таблиця 1.3 – Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції, розрахунок яких передбачено Інструкціями та Положеннями НБУ

Норматив	Значення
Н1	Регулятивний капітал (млн грн)
Н2	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10%)
Н3	Норматив достатності основного капіталу (не менше 7%)
НРК	Норматив достатності регулятивного капіталу (не менше 8,5%)
НК1	Норматив достатності капіталу 1 рівня (не менше 7,5%)
НОК1	Норматив достатності основного капіталу 1 рівня (не менше 5,625%)
Н7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25%)
Н8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)
Н9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25%)
Н11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15%)
Н12	Норматив загальної суми інвестування (не більше 60%)
Л13-1	норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції, не більше 15%
Л13-2	норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції, не більше 15%
LCR _{вв}	норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами, не менше 100%
LCR _{ів}	норматив коефіцієнта покриття ліквідності в іноземній валюті, не менше 100%
NSFR	норматив коефіцієнта чистого стабільного фінансування, не менше 90%

Джерело: побудовано за даними [10]

Доречна класифікація методичних підходів до оцінки фінансової стабільності, що здійснює групування методів оцінки фінансової стабільності банківської системи в залежності від інструментарію та факторів впливу, що враховуються кожною із методик (таблиця 1.4). Так як підтримання фінансової стійкості банків є основою фінансової стабільності та запорукою економічного успіху, при розгляді методології дослідження фінансової стабільності можемо використовувати і методи дослідження фінансової стійкості, отже використання

інструментарію оцінки фінансової стійкості є доречним при розкритті проблематики аналізу фінансової стабільності.

Таблиця 1.4 – Методики оцінки фінансової стабільності банківських установ

Група	Методики
Загальна оцінка фінансової стійкості за допомогою коефіцієнтів	включає визначення інтегральних показників та індексів стійкості: макропруденційний аналіз із застосуванням індикаторів фінансової стійкості (на базі FSI); стрес-тестування – сукупність аналітичних інструментів для визначення основних ризиків банку через кількісну оцінку можливого впливу шоків на банк (аналіз чутливості, сценарний аналіз, аналіз поширення); система аналізу коефіцієнтів (BAKIS), забезпечує виділення загальних тенденцій, проте вимагає зробити масштабне та різностороннє дослідження, BMS (Bank Monitoring Screens)
Непараметричний аналіз фінансової стійкості	визначення фінансової стійкості на основі вторинного (відносного) показника, виходячи з гіпотези: сигнальний підхід – дозволяє визначати період часу до погіршення фінансової стійкості; рейтингове оцінювання – включає методики, такі як CAMELS, PATROL, ORAP (мають комплексний характер оцінки, але включають суб'єктивну складову і фактичне рейтингування тільки в реальному часі), динамічний рейтинг фінансової стійкості, рейтинг «Мінфіну», методики О. Ширинської, С. Семенова та ін.
Таксонометричний метод (метод евклідових відстаней)	підхід для комплексної оцінки діяльності банків, який дозволяє визначити найкращі установи за різними показниками, залежно від поставлених завдань
Економетричне моделювання	виявлення, оцінка взаємозв'язків між статистичними показниками та побудова регресійних рівнянь, що дають змогу прогнозувати рівень фінансової стабільності: методи кластерного аналізу дозволяють згрупувати банки за ступенем впливу різних факторів на узагальнюючі показники їх фінансової стійкості; метод дискримінантного аналізу дає можливість визначити фактори, за якими банки розподіляються на групи
Методи аналізу фінансової стійкості на основі теорії ймовірностей та нечітких множин	передбачають побудову окремих моделей з урахуванням різних показників діяльності банків або їх порівняння між собою для узагальнення в кінцевий показник, що виступає індикатором фінансової стійкості
Графічне представлення даних	на основі часових рядів і визначення описових статистичних властивостей дозволяє якісно оцінити фінансові характеристики розвитку банку

Джерело: побудовано за даними [2]

Застосування статистичних методів є найбільш точним засобом оцінки фінансової стабільності банку. Ці методи полегшують аналіз фінансових показників, прогнозування ризиків та оцінку ймовірності неплатоспроможності банківських установ. Використовуючи неконфіденційну інформацію для

комплексного та детального аналізу, статистичні методи пропонують більш об'єктивну оцінку фінансової стабільності банку порівняно з альтернативними підходами.

У Сполучених Штатах і Франції було досягнуто значного прогресу в розробці статистичних моделей, спрямованих на раннє попередження про банкрутство. Ці моделі можна розділити на кілька груп [11]: рейтингові розрахунки та пониження рейтингу (система SEER, SCOR); прогнози щодо банкрутства та «виживання» (рейтинги SEER, Bank Calculator (OCC)); моделі прогнозування втрат (SAABA); та інші. Кожна з цих методологій і моделей використовує спеціалізовані підходи до оцінки фінансової стабільності банків. Більш детальний розгляд кожної категорії подано в додатку А.

Ці методи пропонують детальну основу для оцінки фінансової стабільності банківської установи, надаючи глибоке розуміння її фінансового стану та пов'язаних з ним ризиків. Кожен метод можна використовувати окремо або в поєднанні для отримання найбільш точних і надійних результатів. Інтегроване застосування цих методів сприяє цілісній оцінці фінансового стану банківських установ, надаючи можливість керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо стратегій розвитку та управління ризиками.

Наразі тривають спроби розробити єдиний агрегований показник, який слугуватиме індикатором фінансової нестабільності або тиску, що впливає з її найбільш вразливих компонентів, залучаючи як окремих вчених, так і центральні банки. Створення цього показника може бути досягнуто за допомогою різних методологій і покладається на різноманітні окремі вибірки даних. Комбіновані кількісні оцінки стабільності фінансової системи є актуальними, адже дозволяють відповідальним особам та учасникам ринку більш ефективно контролювати рівень стабільності фінансової системи, передбачити походження та причини виникнення фінансового стресу і проводити ефективні комунікації щодо потенційних наслідків її ескалації. З часом методологія розробки показників стабільності прогресувала, відображаючи перехід від акценту на

мікропруденційному підході до макропруденційного в оцінці фінансової стабільності [9].

При проведенні широкої та ретельної оцінки фінансової стійкості банківської установи найбільш часто використовуваними методами розрахунків є метод середнього геометричного та метод динамічного середнього значення [35]. Огляд наукової літератури показує, що домінуючими методами оцінки фінансової стабільності банку є визначення інтегрального показника фінансової стійкості, визначення агрегованого показника фінансової стабільності та рейтингова оцінка діяльності установи. Розглянемо ці методи більш детально.

Інтегральний показник фінансової стійкості банку ідеально підходить для виконання поглибленої оцінки його фінансової стабільності. Цей показник обчислюється за такою формулою 1.1 [13]:

$$I_{fs} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n \frac{K_i}{x_i}}, \quad (1.1)$$

де I_{fs} – інтегральний показник фінансової стійкості;

K_i – значення i -го коефіцієнта;

x_i – динамічне середнє значення i -го коефіцієнта;

n – кількість коефіцієнтів.

При визначенні основних складових фінансової стійкості банку найбільш ефективним є врахування: адекватності регулятивного капіталу, відношення регулятивного капіталу до сукупних активів, питомої ваги строкових депозитів у зобов'язаннях, коефіцієнту залежності ресурсної бази від залучених міжбанківських кредитів, прибутковості активів, прибутковості капіталу, рентабельності витрат, коефіцієнту ризику кредитного портфеля, коефіцієнту валютної позиції, миттєвої ліквідності, мультиплікатору капіталу, коефіцієнту фінансового важеля, питомої ваги кредитного портфеля в загальних активах,

питомої ваги високоліквідних активів у загальних активах, коефіцієнту захищеності капіталу, коефіцієнту надійності.

Агрегований показник фінансової стабільності, як правило, охоплює різні групи коефіцієнтів, зокрема коефіцієнти платоспроможності, рентабельності, ліквідності, кредитного ризику, валютного ризику, фінансової вразливості та економічного клімату [25]. На відміну від інтегрального показника, агрегований показник містить додаткові метрики, які дають змогу комплексно оцінити фінансову стабільність банку з урахуванням зовнішніх факторів, а також показників платоспроможності та прибутковості.

Методологія рейтингування, що застосована в роботі, спирається на сім визначальних параметрів: статутний капітал; власний капітал; зобов'язання до запитання; сукупні зобов'язання; ліквідні активи; ризикові (робочі) активи; обсяг «захищеного» капіталу. На основі цих даних, отриманих із балансу банку, розраховано шість критеріальних коефіцієнтів для оцінки фінансового стану банків (Додаток Б). Методологія представляє альтернативний системний підхід до оцінки рівня фінансової стабільності, використовуючи критеріальні коефіцієнти, і звертається до певних елементів, які не враховуються при обчисленні інтегральних та агрегованих показників [21]. Визначення підсумкового показнику стабільності здійснюється за формулою 1.2 [4]:

$$N = 45 * \frac{K_1}{1} + 20 * \frac{K_2}{2} + 10 * \frac{K_3}{3} + 15 * \frac{K_4}{1} + 5 * \frac{K_5}{1} + 5 * \frac{K_6}{3}, \quad (1.2)$$

Одним із найвідоміших агрегованих індексів фінансової стабільності є індикатор Bank Z-Score. Основна концепція, яка лежить в основі оцінки стабільності, полягає в тому, що банківська система вважається стабільною, коли існує висока ймовірність того, що потенційні втрати не перевищать її власний капітал. Однак помітним недоліком в контексті України є значний часовий лаг між розрахунком цього показника Світовим банком та його подальшою публікацією [22].

Аналізуючи різні підходи до оцінки фінансової стабільності банку, стає очевидним, що кожен метод має властиві обмеження щодо його застосування. Отже, для досягнення найбільш ретельної та неупередженої оцінки фінансової стабільності банку рекомендується застосовувати цілісний підхід, який поєднує різноманітні аналітичні методи, пристосовані до конкретних завдань та умов діяльності банківських установ. Така стратегія сприятиме більш точному прогнозуванню та оперативній реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення фінансової стабільності банку.

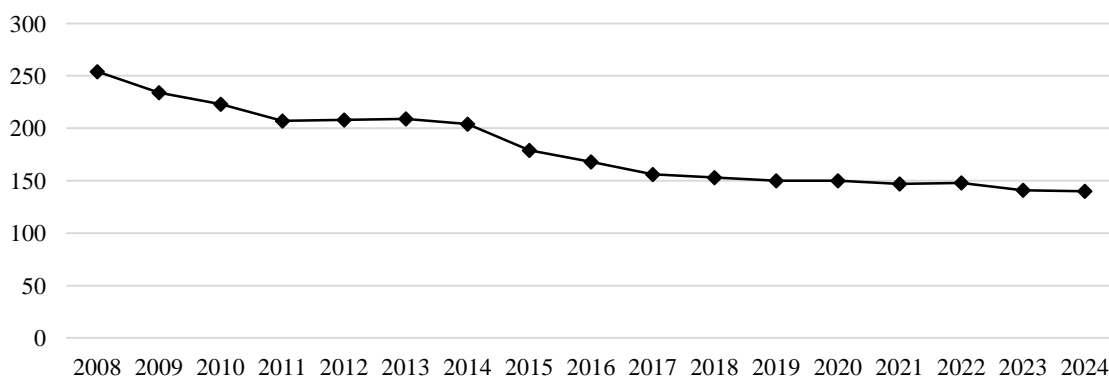
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності банківської установи

АТ «Креді Агріколь Банк» є найстарішим іноземним банком в Україні, що пропонує широкий спектр банківських послуг. Він є стратегічним партнером для аграрного бізнесу та корпоративних клієнтів, а також входить до числа провідних установ у секторі автокредитування. Банк входить до міжнародної групи Credit Agricole (Франція), визнаної одним із десятки найбільших банків світу за розміром активів згідно з рейтингом The Banker 2024, і є лідером як у банківському страхуванні, так і в управлінні активами на європейському ринку.

Креді Агріколь на ринку України стабільно збільшує клієнтську базу та свою частину на ринку, приділяючи особливу увагу категорії клієнтів середнього класу і сільськогосподарської галузі, ефективно управляє ризиками та прибутковістю. З 1993 року банк активно працює на фінансовому ринку України. У 2023 році АТ «Креді Агріколь Банк» увійшов до системно важливих банків, що підкреслює його значення для української економіки. Найвищі рейтинги банку були підтверджені компанією «Стандарт-Рейтинг» [15].

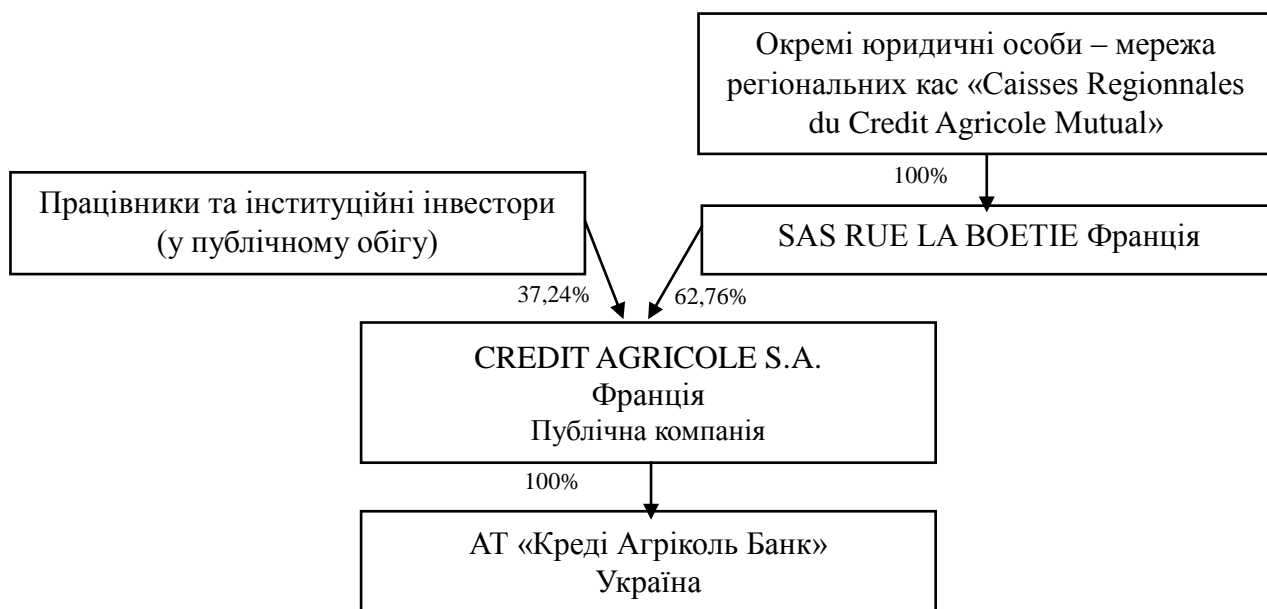
Банк має широку мережу відділень, яка зберігається протягом останніх років. Динаміка мережі наведена на рис. 2.1. Мережа відділень має динаміку до скорочення, хоча скорочення відділень і не значне, проте тенденція зберігається з кожним роком. Останнє скорочення відбулося через вторгнення РФ на територію України, як наслідок відділення на окупованих територіях не працюють та маємо тенденцію до скорочення відділень через відтік персоналу закордон. За останніми даними згідно НБУ станом на 01.01.2024 року банк має 140 діючих відділень.

Джерело: побудовано за даними [8]

Рисунок 2.1 – Динаміка мережі відділень АТ «Креді Агріколь Банк»

АТ «Креді Агріколь Банк» входить до потужної фінансової групи CREDIT AGRICOLE з головним офісом у Франції. Група Credit Agricole є головним партнером французької економіки та входить до числа найбільших банківських установ Європи. На рисунку 2.2 наведено схематичне зображення структури власності АТ «Креді Агріколь Банк» станом на 24 травня 2024 року.

Джерело: побудовано за даними [29]

Рисунок 2.2 – Структура власності АТ «Креді Агріколь Банк»

З моменту початку діяльності в Україні група Crédit Agricole визнала значний потенціал українських сільськогосподарських підприємств і

зарекомендувала себе як стратегічний партнер для них. Аграрний сектор становить 50% корпоративного портфеля банку. Банк активно бере участь у Програмі державних гарантій, видавши під цю ініціативу 1,3 млрд грн. Банк уклав у 2023 р. важливі угоди з ЄБРР та МФК, спрямовані на розподіл ризиків, на суму 50 млн євро та 40 млн євро відповідно для підтримки життєво важливих секторів економіки України, сільського господарства зокрема.

Таким чином, робимо висновок, що банк зберігає лідируючі позиції на банківському ринку України, підґрунтям його діяльності є обслуговування корпоративних клієнтів з сфери сільського господарства та автомобільне кредитування фізичних осіб.

2.2 Аналіз фінансового станку АТ «Креді Агріколь Банк»

Стабільний фінансовий стан банку є основою його надійності та здатності виконувати зобов'язання перед клієнтами, що забезпечує довіру до банківської системи. Аналіз фінансового стану банку є необхідним для своєчасного виявлення ризиків, прийняття ефективних управлінських рішень та підтримки фінансової стійкості в умовах економічних змін.

Для аналізу фінансового стану банку проаналізуємо активи, пасиви та зобов'язання, розрахунок яких наведено в Додатку В.

Активи банку за аналізований період 2019-2023 рр. щороку зростають, найбільше зростання зафіксоване у 2023 р. на 42,69%. Таке зростання зумовлено збільшенням показників грошових коштів та еквівалентів, кредитування, інвестиційної діяльності. В активах банку найбільшу частку займають кредити та аванси, проте за аналізований період змінився напрямок кредитування з клієнтів (фізичних та юридичних осіб) на банки. Наразі частка кредитів банкам в загальному обсязі активів збільшилась на 30,49% за аналізований період з 7,04% у 2019 р. до 37,54% у 2023 р. Наступним за розміром показником в структурі

активів є грошові кошти та їх еквіваленти, частка яких збільшилась за аналізований період на 10,53% і складає за підсумком 2023 р. 30,01%. Кредити та аванси клієнтам в загальній структурі активів складають 20,01% у 2023 р., їх обсяг щомісяця скорочувався і за аналізований період змінився з 65,77% до 20,01%.

Власний капітал банку тримав тенденцію до зростання, проте скоротився у 2022 р. на 9,2% через скорочення нерозподіленого прибутку на 98,72% та формування резервів внаслідок початку воєнного стану. За підсумками 2023 р. сума власного капіталу збільшилась на 47,66% за рахунок збільшення суми нерозподіленого прибутку. Статутний капітал залишається без змін протягом аналізованого періоду.

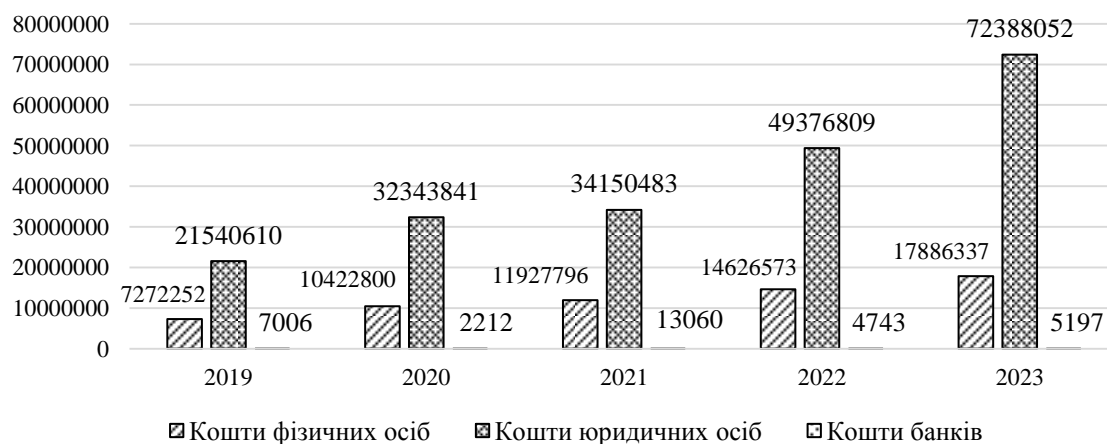
Зобов'язання банку за період 2019-2023 рр. зростали щороку. За підсумками 2022 р. зобов'язання збільшилися на 38,1% завдяки зростанню показників коштів клієнтів на 38,9% та інших залучених коштів на 50,47%. За підсумками 2023 р. сума зобов'язань зросла на 42,23%, цьому сприяло збільшення коштів клієнтів на 41,05%, коштів банків на 9,57%, інших фінансових зобов'язань на 20,53%. Найбільший вклад в структурі зобов'язань банку належить коштам клієнтів, адже їх частка в структурі зобов'язань за аналізований період перевищує 95%.

На основі аналізу балансових показників можемо зробити висновки, що стратегія, обрана правлінням банку, є результативною, банку задано коректний вектор діяльності, що призводить до успішного функціонування та досягнення стабільних фінансових результатів, про що свідчить позитивні тенденції в балансових показниках банку.

Банк має підтримку групи, що сприяє стабільному фінансовому стану банку, що проявляється в активній депозитній та кредитній політиці та сприяє забезпеченню гарантій повернення коштів.

Станом на кінець грудня 2023 р. депозитний портфель Креді Агріколь Банку склав понад 90 млрд грн, збільшившись понад 26 млрд грн порівняно з кінцем 2022 р. Депозитний портфель банку суттєво збільшився за досліджуваний період 2019-2023 років, що підтверджує довіру клієнтів до банку (рисунок 2.3). Серед

загальної суми розміщених коштів у банку переважають кошти, розміщені юридичними особами.

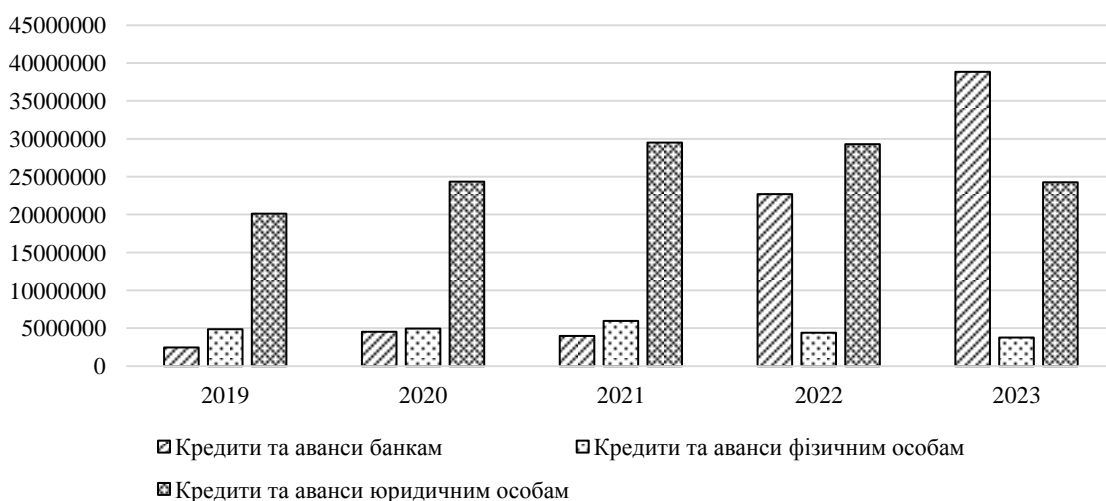
Джерело: побудовано за даними [32]

Рисунок 2.3 – Кошти банків та клієнтів, що розміщені на рахунках АТ «Креді Агріколь Банк» за 2019-2023 рр., тис. грн.

Кошти клієнтів за аналізований період щороку зростали, найбільше зростання було у 2020 р. на 48,43%, темп зростання скоротився після карантинних обмежень та воєнного стану, проте у 2023 р. темп зростання вже досяг 41,05%, що є позитивною тенденцією (додаток Г). Найбільшу частку у сумі коштів клієнтів займають поточні кошти юридичних осіб, проте за аналізований період їх частка скорочується до 42,46% у 2023 р., досягши свого максимуму у 2020 р. в 51,82%. Кошти фізичних осіб займають набагато меншу частку в загальному портфелі – поточні кошти зменшились з найвищого значення 17,33% у 2021 р. до 11,02% у 2023 р., а строкові депозити – з 12,54% у 2019 р. до 8,8% у 2023 р.

Кредитний портфель банку включає кредити, надані клієнтам (фізичним та юридичним особам) та банкам (рисунок 2.4). За період 2019-2022 рр. в загальному кредитному портфелі банку переважали кредити, надані клієнтам, проте у 2023 р. ситуація змінилась і наразі сума кредитів банкам, яка зростала щороку, переважає над сумою наданих кредитів клієнтам. Складовою даної статті балансу є депозитні сертифікати НБУ, відповідно бачимо, що на період воєнного стану

значну частку в структурі активів займають цінні папери НБУ, які приносять значну частину доходів та є високоліквідними. Кредитування клієнтів банку до початку воєнного стану зростало щороку, проте в 2022 р. скоротилося на 18,75% та на 24,53% у 2023 р. в зв'язку з обмеженнями кредитування, пов'язаними з воєнним станом. В кредитному портфелі клієнтів найбільшу частку займає кредитування юридичних осіб, їх частка в клієнтському кредитному портфелі протягом аналізованого періоду перевищує 80% і складає 86,55% за підсумком 2023 р. (додаток Г).

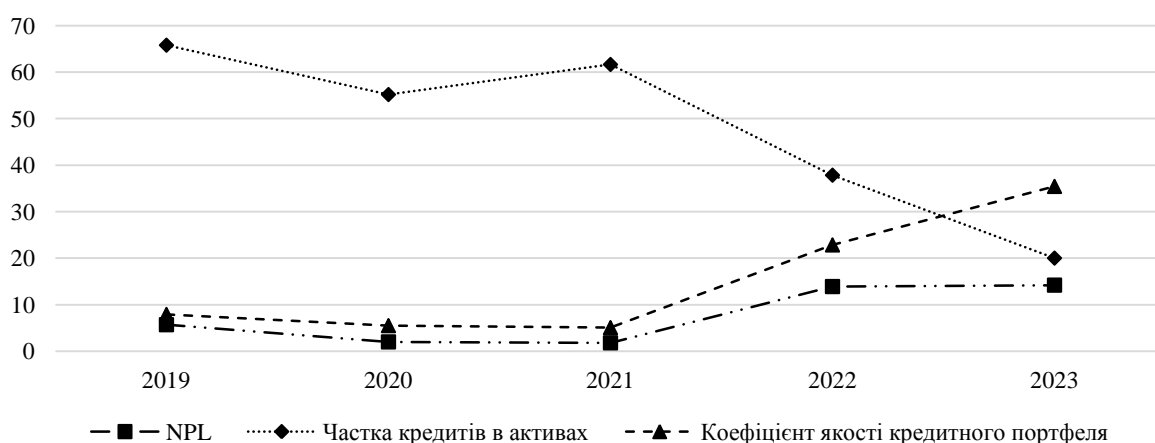

Джерело: побудовано за даними [32]

Рисунок 2.4 – Кредити та аванси банкам та клієнтам АТ «Креді Агріколь Банк» за 2019-2023 рр., тис. грн.

У 2022-2023 роках через початок російської агресії наприкінці лютого 2022 року, банк прийняв обмежену кредитну політику, адаптовану до умов війни. Кредитні канікули банк практично не вводив, всі клієнти сплачували за кредитами, крім певних індивідуальних випадків, приміром на окупованих територіях чи територіях активних бойових дій. 2023 рік став перехідним між зваженою підтримкою бізнесу від початку повномасштабної війни та поступовим нарощуванням присутності на фінансовому ринку України. Протягом 2023 року банк продовжив відновлення кредитування фізичних осіб.

Коефіцієнт якості кредитного портфелю банку за аналізований період збільшився з 7,91% до 35,42%, що безумовно є позитивною тенденцією (рисунок 2.5). Зазначимо, що найбільше зростання зафіксовано у 2022-2023 рр., що пов'язано з значним резервуванням під кредитні ризики у зв'язку з початком воєнного стану. Бачимо, що і частка непрацюючих кредитів значно зросла в цей же період, а саме збільшилась з 5,7% до 14,2%, маючи зниження у 2021 р. до показнику в 1,8%. Частка кредитів клієнтам в активах банку за аналізований період щороку спадає, показник досяг максимуму у 2019 р. – 65,77% – чому сприяла активне кредитування клієнтів. В період карантинних обмежень кредитування скоротилося, як наслідок зменшилась і частка кредитів в активах до 55,16%, після чого в 2021 р. відновилося до 61,63%. Початок воєнного стану призвів до призупинення кредитування у 2022 р. та призвів до розміщення банком тимчасово вільних коштів в короткострокові депозитні сертифікати НБУ, що призвело до перерозподілення в активах на користь депозитних сертифікатів. Тому частка кредитів в активах скоротилася до 37,84% у 2022 р. та до 20,01% у 2023 р. При цьому, не зважаючи на зростання частки непрацюючих кредитів через погіршення якості платежів боржників через наслідки вторгнення та скорочення обсягів кредитування, показник якості кредитного портфелю знаходиться на високому рівні.

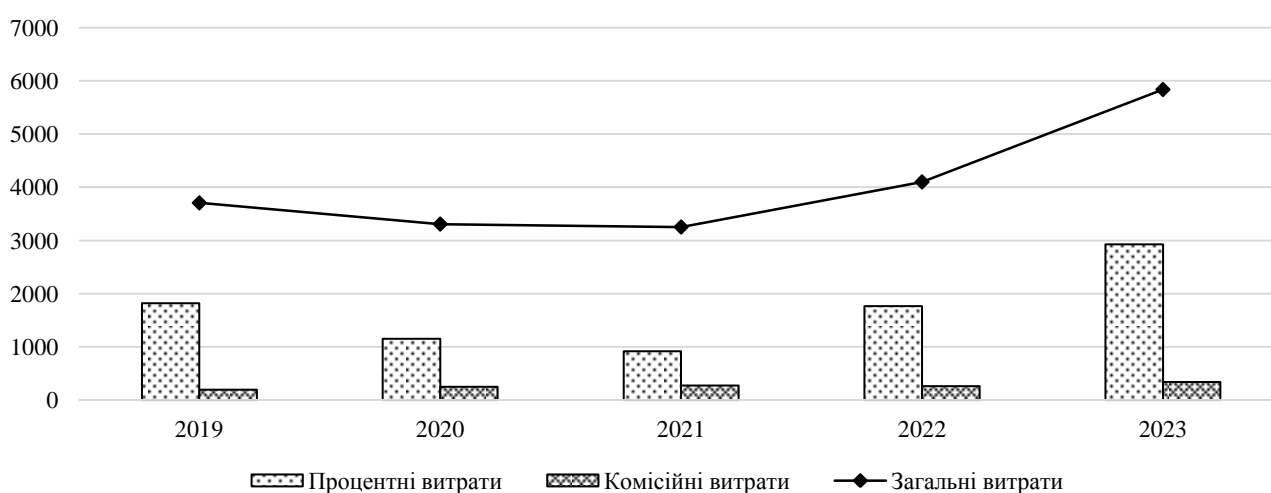
Джерело: побудовано за даними [32; 39]

Рисунок 2.5 – Оцінка якості кредитного портфелю АТ «Креді Агріколь Банк» за 2019-2023 рр., %

Фінансовий стан та діяльність АТ «Креді Агріколь Банк» визначається умовами російського вторгнення в Україну. У такому контексті, який завдав значного удару по українському населенню та, відповідно, по економіці України, діяльність АТ «Креді Агріколь Банк» керувалася високим почуттям відповідальності. Завдяки ретельному управлінню ризиками та створенню достатніх резервів для компенсації потенційних кредитних збитків банку станом на початок 2024 р. вдалося забезпечити коефіцієнт покриття непрацюючих кредитів на достатньому рівні – 89% (87% – 01.01.2023; 83% – 01.01.2022) та загальне покриття кредитів резервами на рівні – 21,7% (17,9% – 01.01.2023; 4,7% – 01.01.2022) [32].

Фінансовий стан банку є ключовим аспектом його діяльності, визначаючи його стабільність та можливість здійснення фінансових операцій. Для комплексної оцінки цього стану використовуються різні методи, які враховують економічні та правові аспекти діяльності банку. Один з основних методів – аналіз фінансових показників банку. Особлива увага звертається на показники в додатку Д.

В сумі витрат банку найбільшу частину складають процентні, що включають витрати за поточними та строковими коштами клієнтів та банків (рисунок 2.6).

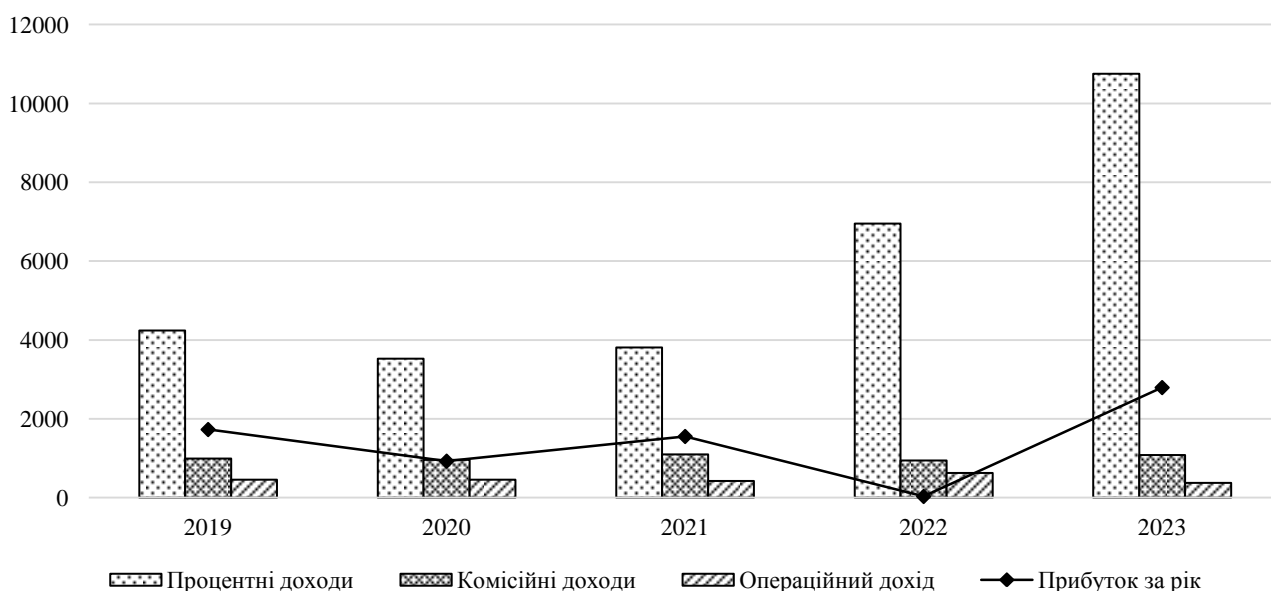
Джерело: побудовано за даними [32]

Рисунок 2.6 – Витрати АТ «Креді Агріколь Банк» за 2019-2023 рр., млн. грн.

За аналізований період процентні витрати скорочувалися до 2021 р., проте почали зростати у 2022 р. та 2023 р. через активізацію залучення коштів клієнтів та відповідного зростання депозитного портфелю банку у 2022-2023 рр. Комісійні витрати банку при цьому залишались приблизно на тому ж рівні, тримаючи незначну тенденцію до зростання.

Як і в структурі витрат, в структурі доходів найбільшу частку займають процентні доходи банку (рисунок 2.7). Згідно даних на рисунку, процентні доходи трохи зменшилися у 2020 р. через наслідки карантинних обмежень, проте в подальшому щороку зростали. В 2023 р. основне зростання доходів банку відбулося саме за рахунок чистого процентного доходу, отриманого від розміщення коштів у депозитні сертифікати НБУ. Так як банк на початок воєнного стану скоротив кредитування, поступово його відновлюючи, основні процентні доходи наразі він отримує з депозитних сертифікатів. Комісійні доходи протягом аналізованого періоду зазнали скорочення у 2020 р. та 2022 р. в результаті пандемії та уповільнення бізнесу з початком воєнного стану.

Джерело: побудовано за даними [32]

Рисунок 2.7 – Доходи та фінансовий результат АТ «Креді Агріколь Банк» за 2019-2023 рр., млн. грн.

Банк працює прибутково протягом всього досліджуваного періоду, незважаючи на складнощі в роботі, пов'язані з пандемією та воєнним станом. Темп зростання прибутку скоротився у 2020 р. та 2023 р., проте динаміка підтримання прибуткової діяльності є позитивною. Найбільший чистий прибуток банку зафіксовано у розмірі 2,8 млрд грн за 2023 рік.

Отже, країна та банк адаптувалися до умов війни завдяки сильній державній політиці, реструктуризації логістики та адаптації українського суспільства до воєнного стану. Незважаючи на значний рівень вартості ризику, стабільний рівень доходів, впровадження суворого контролю за витратами дозволило АТ «Креді Агріколь Банк» звітувати про позитивний фінансовий результат протягом усього досліджуваного періоду.

2.3 Оцінка фінансової стабільності банку

Для забезпечення фінансової стабільності важливу роль відіграє дотримання обов'язкових нормативів банку, що сприяє його фінансовому здоров'ю, особливо системно важливих банків. На сьогодні економічні нормативи НБУ є обов'язковими для виконання кожною банківською установою в Україні. Динаміка показників економічних нормативів АТ «Креді Агріколь Банк» наведена в таблиці 2.2.

Нормативи банку протягом досліджуваного періоду знаходяться в межах норми, що свідчить про стабільну роботу банку. Динаміка показників Н1, Н2, Н3 свідчить про покращення стійкості банку після 2021 р., банк поступово покращує показники капіталізації, адже спостерігається динаміка зростання починаючи з 2022 р., не дивлячись на початок воєнного стану, а в період 2019-2021 рр. через карантинні обмеження показники мали тенденцію до зменшення.

Показники Н7 та Н8 зросли спочатку у 2020 р. через пандемію, а потім у 2022 р., причиною чого стало повномасштабне вторгнення, як наслідок банк призупинив кредитну політику, крім того через несприятливу економічну

ситуацію зросли ризики несплати клієнтів за кредитними зобов'язаннями, відповідно кредитний ризик зріс, проте показники знаходились в межах норми. У 2023 р. показники вже скоротилися, що свідчить про стабілізацію кредитної політики банку.

Таблиця 2.2 – Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції АТ «Креді Агріколь Банк» за період 2019-2023 рр.

Нормативи	Нормативне значення	Роки				
		2019	2020	2021	2022	2023
H1	200 млн. грн.	5245,26	6220,31	6593,43	6633,96	9869,07
H2	не менше 10%	19,75	17,80	15,25	18,80	28,26
H3	не менше 7%	11,86	8,90	8,77	15,94	16,29
H7	не більше 25%	19,08	19,79	19,48	21,55	12,47
H8	не більше 8-кр. розміру регулятивного капіталу	41,14	60,76	68,21	68,33	34,53
H9	не більше 25%	0,50	0,35	0,46	0,58	0,21
H11	не більше 15%	0,07	0,07	0,07	0,01	0,00
H12	не більше 60%	0,07	0,07	0,07	0,00	0,00
Л13-1	не більше 5%	0,06	1,12	0,51	3,34	2,44
Л13-2	не більше 5%	0,17	0,00	0,12	0,00	0,37
LCR _{вв}	не менше 100%	177,46	218,31	152,22	228,92	277,07
LCR _{ів}	не менше 100%	134,91	206,01	171,96	216,65	297,03
NSFR	не менше 100%	-	-	131,68	184,51	345,23

Джерело: побудовано за даними [10]

Тенденція показника H9 така ж коливаюча, в 2021 р. та 2022 р. показник збільшився, а в 2023 р. скоротився, проте показник знаходиться в межах норми. Показники довгої та короткої валютної позиції знаходяться в межах норми протягом досліджуваного періоду. Показники ліквідності LCR_{вв}, LCR_{ів} та NSFR виконувалися банком протягом досліджуваного періоду та тримали тенденцію зростання, що створило основу для забезпечення його фінансової стабільності та свідчить про здатність банку вчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

Підсумовуючи аналіз економічних нормативів, робимо висновок, що банк на даний момент є фінансово стабільним, незважаючи на вплив негативних факторів, викликаних воєнним станом.

Для дослідження фінансової стабільності АТ «Креді Агріколь Банк» необхідно акцентувати увагу, що фінансова стабільність та фінансова стійкість є

поняттями тотожними, тому при аналізі стабільності банку ми будемо використовувати показники його стійкості. Розрахуємо для банку його інтегральний показник фінансової стійкості для подальшого аналізу його діяльності. Для розрахунку показнику використовуємо дані фінансової звітності, наведені в додатку Ж. Результати наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Розрахунок інтегрального показника фінансової стійкості АТ «Креді Агріколь Банк»

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Адекватність регулятивного капіталу	19,748	17,795	15,252	18,804	28,263
Відношення регулятивного капіталу до сукупних активів	0,149	0,124	0,120	0,091	0,095
Питома вага строкових депозитів у зобов'яз.	0,268	0,290	0,311	0,347	0,444
Коефіцієнт залежності ресурсної бази від залучених міжбанківських кредитів	0,056	0,092	0,073	0,331	0,405
Прибутковість активів	0,049	0,018	0,028	0,000	0,027
Прибутковість капіталу	0,297	0,149	0,232	0,005	0,311
Рентабельність витрат	0,467	0,280	0,478	0,008	0,479
Коефіцієнт ризику кредитного портфеля	0,071	0,047	0,045	0,125	0,123
Коефіцієнт валютної позиції	0,002	0,011	0,005	0,064	0,128
Миттєва ліквідність	0,406	0,460	0,332	0,381	0,644
Мультиплікатор капіталу	6,062	8,117	8,187	11,931	11,529
Коефіцієнт фінансового важеля	7,595	7,970	7,187	10,931	10,529
Питома вага кредитного портфеля в загальних активах	0,658	0,552	0,616	0,378	0,200
Питома вага високоліквідних активів у загальних активах	0,195	0,260	0,188	0,215	0,300
Коефіцієнт захищеності капіталу	0,001	0,048	0,054	0,072	0,045
Коефіцієнт надійності	0,136	0,145	0,145	0,095	0,099
ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ	0,633	0,815	0,800	0,530	1,247

Джерело: розраховано автором

За аналізований період показник фінансової стійкості зростав до 2022 р., не значно скоротившись у 2021 р. через карантинні обмеження, проте скоротився на 0,27 пунктів через початок воєнного стану. Проте, стійкість банку за підсумками 2023 р. вже значно зросла, перевищивши рівень всіх попередніх років з досліджуваного періоду, що свідчить про успішну політику управління банку його активами та капіталом для забезпечення стабільної діяльності.

Для оцінки стабільності скористаємось методикою рейтингової оцінки. Для визначення показника стабільності використовуються аналітичні дані власного капіталу, робочих та ліквідних активів, зобов'язань, захищеного та статутного капіталу АТ «Креді Агріколь Банк» (додаток К). Результати розрахунку наведені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Параметричні коефіцієнти та коефіцієнт стабільності АТ «Креді Агріколь Банк»

	K1	K2	K3	K4	K5	K6	Коефіцієнт стабільності
Ваговий коефіцієнт	45	20	10	15	5	5	
1 кв. 2019	0,132	0,440	0,866	0,254	0,164	3,807	24,216
2 кв. 2019	0,113	0,551	0,895	0,318	0,188	3,442	25,012
3 кв. 2019	0,126	0,277	0,831	0,176	0,172	3,877	21,167
4 кв. 2019	0,141	0,406	0,825	0,258	0,173	4,216	24,914
1 кв. 2020	0,120	0,488	0,826	0,300	0,178	4,474	25,882
2 кв. 2020	0,117	0,487	0,770	0,316	0,175	4,551	25,896
3 кв. 2020	0,114	0,561	0,821	0,366	0,170	4,777	27,782
4 кв. 2020	0,114	0,460	0,825	0,315	0,139	4,989	26,206
1 кв. 2021	0,099	0,468	0,809	0,329	0,187	4,476	25,146
2 кв. 2021	0,108	0,484	0,823	0,319	0,176	4,760	26,054
3 кв. 2021	0,109	0,408	0,871	0,273	0,115	5,073	25,024
4 кв. 2021	0,117	0,332	0,838	0,232	0,126	5,477	24,594
1 кв. 2022	0,087	0,265	0,808	0,192	0,137	5,017	21,181
2 кв. 2022	0,087	0,317	0,776	0,216	0,134	5,027	21,968
3 кв. 2022	0,075	0,348	0,749	0,220	0,129	4,957	21,568
4 кв. 2022	0,065	0,381	0,707	0,246	0,123	4,974	21,665
1 кв. 2023	0,059	0,700	0,742	0,390	0,117	5,096	27,053
2 кв. 2023	0,057	0,693	0,681	0,361	0,102	5,823	27,400
3 кв. 2023	0,070	0,700	0,685	0,362	0,088	6,925	29,831
4 кв. 2023	0,064	0,644	0,670	0,336	0,079	7,344	29,216

Джерело: розраховано автором

Згідно методики, при отриманому значенні вище 40–50 балів банківську установу вважають достатньо стабільною, при цьому, якщо розрахункове значення нижче 25–39 балів, то стабільність викликає сумніви. За розрахованими даними, коефіцієнт стабільності банку свідчить про проблеми в забезпеченні стабільності, адже показники за весь аналізований період не перевищує 30. Проте, показовою є тенденція до збільшення показника стабільності у 2023 р. Після скорочення показника стабільності на 3 пункти у 2022 р. після початку воєнного стану і збереження показника на рівні близько 21 протягом 2022 р., стабільність банку

зросла у 2023 р. на 8 пунктів. За вказаними вище даними банк працює достатньо стабільно і виконує свої обов'язки перед клієнтами. Зросла лояльність клієнтів, а особливо вкладників до банку, населення країни наразі ще більш впевнене в роботі банку та його надійності. Як результат, стійкість та стабільність банку

Враховуючи тенденції розвитку банківського сектору України показують, що пік фінансової стабільності банківської системи припав на 2021 рік. Протягом аналізованого періоду відбулося помітне підвищення фінансової стабільності банківської системи України. У період пандемії НБУ у співпраці з Урядом України вжив усіх необхідних заходів для підтримки фінансової стабільності банківського сектору. Найбільше зниження показника стабільності було зафіксовано у 2022 році, що збіглося із введенням воєнного стану. Раніше банківська система максимізувала свою фінансову стабільність шляхом розширення своїх можливостей [22].

Після введення в країні воєнного стану суттєво змінилася динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості.

Це негативно вплинуло на фінансову стабільність банків, а також на багато фінансових та економічних показників країни. У першому півріччі 2022 року банківський сектор зазнав збитків, падіння попиту на банківські послуги та зростання резервів через неспроможність більшості клієнтів виконувати свої зобов'язання. Тим не менш, завдяки підготовчим реформам банківського сектору Національним банком до третього кварталу 2022 року банки адаптувалися до умов роботи та почали звітувати про позитивні фінансові результати [35].

Отже, бачимо, що тенденції показнику стабільності банківської системи України та АТ «Креді Агріколь Банк» співпадають, адже знаходяться під впливом одних і тих же негативних факторів. Отже, саме зовнішні фактори визначають коливання стабільності банку, тому в подальшій діяльності банку треба буде звернути увагу на політику забезпечення стабільності з урахуванням зовнішніх шоків та ризиків.

2.4 Оцінка ступеню впливу чинників на фінансову стабільність банківської установи

Розглянемо, який з факторів найбільше впливає на показник фінансової стабільності. У рамках цього доцільне проведення факторного аналізу, спрямованого на виявлення вагомості окремого індикатору в попередньо розрахованому коефіцієнті стабільності банку шляхом кореляційного аналізу. Так як стійкість та стабільність банку нерозривно пов'язані, необхідно провести аналіз і для інтегрального показника фінансової стійкості.

Шляхом проведеного факторного аналізу в таблиці 2.5 визначаємо, що найбільший вплив на інтегральний показник фінансової стійкості банку серед всіх показників мають миттєва ліквідність, питома вага високоліквідних активів, адекватність регулятивного капіталу, питома вага строкових депозитів, коефіцієнт валютної позиції, питома вага кредитного портфелю, прибутковість капіталу та рентабельність витрат.

Таблиця 2.5 – Коефіцієнти кореляції між інтегральним показником фінансової стійкості АТ «Креді Агріколь Банк» та його індикаторами

Показники	Інтегральний показник фінансової стійкості
Адекватність регулятивного капіталу	0,7
Відношення регулятивного капіталу до сукупних активів	-0,3
Питома вага строкових депозитів у зобов'язаннях	0,7
Коефіцієнт залежності ресурсної бази від залучених міжбанківських кредитів	0,4
Прибутковість активів	0,2
Прибутковість капіталу	0,6
Рентабельність витрат	0,6
Коефіцієнт ризику кредитного портфеля	0,2
Коефіцієнт валютної позиції	0,6
Миттєва ліквідність	0,9
Мультиплікатор капіталу	0,3
Коефіцієнт фінансового важеля	0,2
Питома вага кредитного портфеля в загальних активах	-0,6
Питома вага високоліквідних активів у загальних активах	0,8
Коефіцієнт захищеності капіталу	0,01
Коефіцієнт надійності	-0,2

Джерело: розраховано автором

Так, серед цих показників є показники з прямим та оберненим впливом: всі вищенаведені показники впливають на показник прямо, тобто їх зростання призводить до зростання стійкості, крім питомої ваги кредитного портфелю, який при своєму збільшенні призведе до зниження стійкості банку. Слід зазначити, що найбільш високий ступінь впливу мають показники миттєвої ліквідності та питомої ваги високоліквідних активів у загальних активах, адже мають найбільші коефіцієнти кореляції (0,9 та 0,8 відповідно).

Дослідимо вплив факторів на коефіцієнт стабільності банку (таблиця 2.6). Факторний аналіз показує, що на коефіцієнт стабільності найбільший вплив мають генеральний коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт миттєвої ліквідності та коефіцієнт фондової капіталізації прибутку, адже мають найбільш високі коефіцієнти кореляції з коефіцієнтом стабільності (0,9; 0,9; 0,5 відповідно).

Таблиця 2.6 – Коефіцієнти кореляції між коефіцієнтом стабільності АТ «Креді Агріколь Банк» та його індикаторами

Показники	Коефіцієнт стабільності
Генеральний коефіцієнт стабільності	-0,2
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	0,9
Крос-коефіцієнт	-0,3
Генеральний коефіцієнт ліквідності	0,9
Коефіцієнт захищеності капіталу	-0,3
Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку	0,5

Джерело: розраховано автором

Таким чином, згідно проведеного факторного аналізу робимо висновок, що стійкість та стабільність АТ «Креді Агріколь Банк» найбільше залежить від показників ліквідності та капіталу, на які банку потрібно звертати особливу увагу для забезпечення його стабільної діяльності, особливо в умовах нестабільності через загрози воєнного стану, адже ці показники показують здатність банку своєчасно виконувати свої обов'язки перед клієнтами та сприяють підвищенню довіри клієнтів до банку.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

3.1 Економіко-математичне моделювання оцінки впливу фінансових ризиків на фінансову стабільність банку

Фінансові ризики, притаманні діяльності банку, можуть призвести не лише до зменшення прибутку, але й до зниження фінансової стійкості та стабільності. Фінансова стабільність банку значною мірою пов'язана з ризиками, пов'язаними з банківською діяльністю, оскільки банки змушені працювати в умовах підвищеного ризику. Важливо підкреслити, що фінансові ризики, а саме кредитний ризик, ризик ліквідності, процентний ризик та валютний ризик, справляють найбільш суттєвий вплив на діяльність банківських установ, в тому числі АТ «Креді Агріколь Банк».

Отже, моделювання оцінки впливу цих ризиків на фінансову стабільність банківської установи має вирішальне значення як для банку, так і для банківської системи в цілому. Для вирішення цього питання ми розробили економіко-математичну модель, яка полегшує ідентифікацію того, які фінансові ризики справляють найбільш суттєвий вплив на діяльність банку, тим самим висвітлюючи потенційні загрози майбутній фінансовій стабільності.

Першочергово в модель включено показники оцінки фінансових ризиків банку. Для побудови моделі були використані показники АТ «Креді Агріколь Банк» за останні п'ять років. Як показник стабільності було обрано індекс Bank_FinScore – скоринговий індекс, який формується аналітичним відділом YouControl, базується на 25 різних показниках. Ці показники охоплюють положення НБУ та фінансові показники, які разом ілюструють ліквідність банку, достатність капіталу, прибутковість, а також його схильність до кредитного, інвестиційного та валютного ризиків, що дозволяє використовувати його для оцінки стабільності банку.

Тож, як результативну ознаку обираємо Y – скоринговий індекс Bank_FinScore, а для аналізу оцінки фінансових ризиків використовуємо показники: X_1 – процентний ризик; X_2 – ризик ліквідності; X_3 – кредитний ризик; X_4 – валютний ризик, розрахунок яких наведено в Додатку Л.

Використовуючи редактор Microsoft Excel, проведемо кореляційно-регресійний аналіз. У таблиці 3.1 наведені вихідні дані, що використовуються при побудові багатofакторної моделі регресії.

Таблиця 3.1 – Вихідні дані для побудови регресійного аналізу

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Скоринговий індекс Bank_FinScore	3,10	3,04	2,89	2,61	3,05
X_1 процентний ризик	0,1303	0,1040	0,1074	0,0718	0,0499
X_2 ризик ліквідності	0,1461	0,1211	0,1221	0,0838	0,0867
X_3 кредитний ризик	0,0715	0,0472	0,0453	0,1250	0,1232
X_4 валютний ризик	0,0013	0,0053	0,0032	0,0273	0,0407

Джерело: розраховано автором

За допомогою кореляційного аналізу перевіряємо фактори на мультиколінеарність, аналізуючи матрицю парних кореляцій. Згідно даних в матриці бачимо, що фактори X_4 (валютний ризик) та X_3 (кредитний ризик) сильно корелюють з іншими даними, тому ми не враховуємо їх в моделі.

Здійснимо регресійний аналіз за допомогою набору аналізу в Excel «Регресія». Отже, використання регресійного аналізу дозволяє визначити функцію впливу параметрів моделі на залежну змінну. Результат регресійного аналізу подано в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Результат регресійного аналізу для оцінки адекватності економічної моделі

Регресійна статистика	
Множинний R	0,975069
R-квадрат	0,950759
Нормований R-квадрат	0,901518
Стандартна помилка	0,062583
Спостереження	5

Джерело: розраховано автором

Регресійна статистика дає можливість зробити висновки про адекватність побудованої регресійної моделі та коректність її побудови. Так, множинний R складає 0,9751, його значення близьке до 1, отже модель відповідає актуальним умовам дійсності, а показники мають тісний взаємозв'язок між собою. R квадрат 0,9508 показує, що початкові дані відповідають отриманій моделі, що підтверджує адекватність моделі поточній дійсності. Показник нормованого R-квадрату вказує, що 90,16% варіації пояснюється побудованою моделлю, а 9,84% варіації залежать від не врахованих до моделі чинників.

Ще одним етапом підтвердження коректності моделі є дисперсійний аналіз. Результати дисперсійного аналізу наведені у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Дисперсійний аналіз

Дисперсійний аналіз					
	df	SS	MS	F	Значимість F
Регресія	2	0,151247	0,075623	19,30818	0,049241
Залишок	2	0,007833	0,003917		
Всього	4	0,15908			

Джерело: розраховано автором

Основною умовою визначення моделі коректною та значущою є показник Значимість F, що повинен бути максимально низьким, але не повинен перевищувати значення 0,05. Так як в нашому дослідженні показник менше 0,05, вважаємо, що модель є значущою.

В подальшому необхідно перевірити значущість кожного з показників у побудованій моделі, здійснюємо перевірку за допомогою аналізу показнику «р-значення» у регресійній таблиці, значення якого повинно бути менше або дорівнювати 0,05. У стовпці «Р-значення» для обраних факторів всі значення менші заданого рівня значущості 0,05. Це означає, що всі коефіцієнти регресії статистично значущі з достовірністю 95%.

З отриманого аналізу модель має вигляд:

$$Y = 1,8213 - 16,9993 * X_1 + 24,0374 * X_2, \quad (3.1)$$

де Y – скоринговий індекс Bank_FinScore;

X₁ – процентний ризик;

X₂ – ризик ліквідності.

Коефіцієнти біля факторних показників вказують на кількісний вплив зміни одного з факторів на результуючий показник. Так, при зростанні показнику процентного ризику на 1 пункт стабільність банку зменшиться на 16,99. А при збільшенні ризику ліквідності показник фінансова стабільність зросте на 24,04. При незмінності факторних показників фінансова стабільність банку буде зростати, адже незалежна змінна складає 1,82.

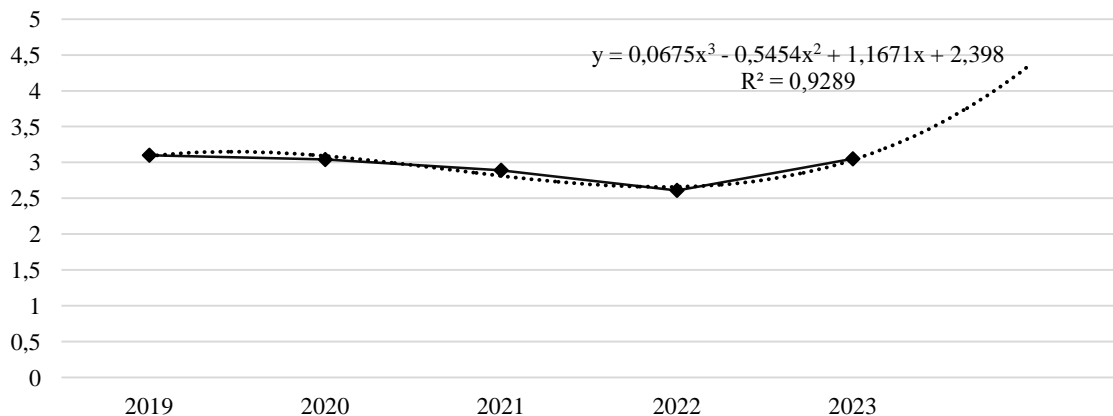
Таким чином, дослідження показало, що побудована модель для оцінки впливу ризиків на фінансову стабільність АТ «Креді Агріколь Банк» придатна для майбутнього економічного аналізу та прогнозування. З огляду на те, що коефіцієнт детермінації становить 97%, усі коефіцієнти, включені в модель, вважаються значущими, що вказує на те, що якість моделі відповідає стандартам.

Застосування даної моделі в діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» сприятиме своєчасному реагуванню ризик-менеджменту банку на виникнення ризиків, дозволяючи визначити, який саме ризик несе найбільшу загрозу фінансовій стабільності банку. Такий проактивний підхід допоможе підтримувати загальний фінансовий стан банку. Висновки, отримані на основі розробленої моделі, свідчать про те, що на фінансову стабільність АТ «Креді Агріколь Банк» переважно впливають валютний ризик та ризик ліквідності. Ці специфічні ризики вимагають оперативних дій з боку групи ризик-менеджменту банку разом із вжиттям цілеспрямованих заходів, спрямованих на їх зниження.

3.2 Прогнозування фінансової стабільності банківської установи

Після проведеного економіко-математичного моделювання наступним необхідним кроком вважаємо визначення ефективності впровадження розробленої моделі оцінки впливу фінансових ризиків на фінансову стабільність банківської установи, що можливе завдяки здійсненню прогнозування.

На рисунку 3.1 представлено прогноз скорингового індексу Bank_FinScore АТ «Креді Агріколь Банк». В поточних умовах, що характеризуються значною невизначеністю та непередбачуваністю, проведемо прогнозування на короткий термін, а саме на 2024 р., так як прогнозування на декілька років може виявитися неможливим через відсутність можливості врахування факторів воєнного стану.

Джерело: побудовано за даними [39]

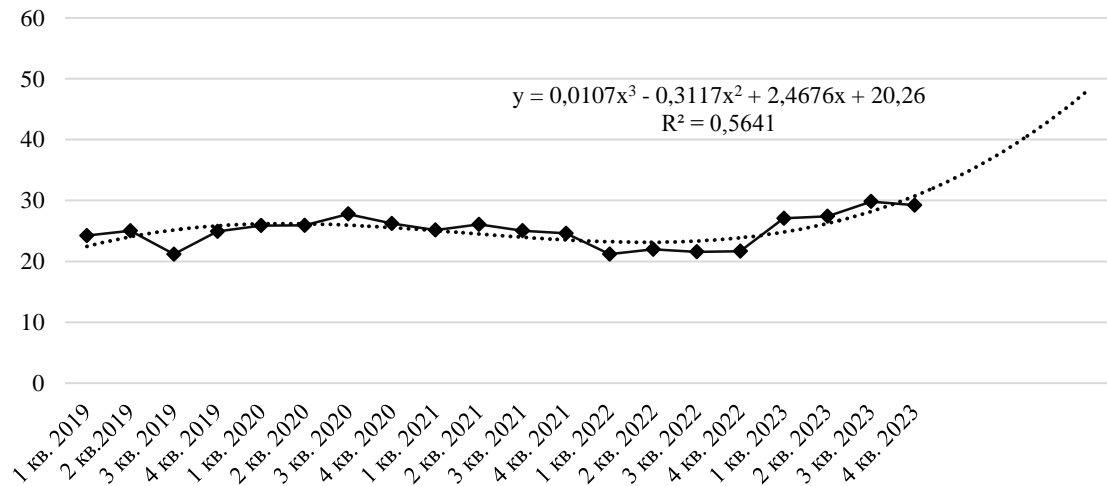
Рисунок 3.1 – Прогнозування скорингового індексу Bank_FinScore АТ «Креді Агріколь Банк» на 2024 р.

Відповідно до здійсненого прогнозу, скоринговий індекс Bank_FinScore за умови незмінних поточних факторів впливу з вірогідністю 92,9% прямує до зростання у 2024 р. Коефіцієнт R квадрат дає змогу впевнитися у коректності побудованої моделі. Тож, в сучасних умовах економічних процесів показники банку будуть на рівні, що забезпечить зростання індексу, що свідчитиме про покращення його стабільності.

Проведемо прогнозування стабільності АТ «Креді Агріколь Банк» на 2024 р. Результати прогнозу наведені на рисунку 3.2.

Прогнозування коефіцієнту стабільності банку показує, що при незмінності умов функціонування банку його стабільність буде прямувати до зростання з імовірністю 56,41%. Низький коефіцієнт R квадрат (0,56) вказує на те, що модель є малоімовірною, основною причиною чого є воєнний стан і пов'язані з ним ризики невизначеності. Так як в 2022 р. був спад показнику через війну, подальша

непередбачуваність та імовірні загострення можуть призвести до повторного спаду показнику, хоча прогноз вказує на його подальше зростання. Тому важливим є дослідження зовнішніх та внутрішніх факторів впливу та їх врахування менеджментом при побудові стратегії розвитку банку.

Джерело: побудовано за даними [39]

Рисунок 3.2 – Прогнозування коефіцієнту стабільності АТ «Креді Агріколь Банк» на 2024 р.

Як бачимо згідно дослідження, проаналізовані показники банку мають схожу тенденцію до зростання, що свідчить про зростання стабільності та прибутковості банку навіть за незмінних поточних умов.

Можливим фактором впливу на стабільність банку в майбутньому періоді, відповідно до побудованої раніше моделі, є наявність помітного процентного ризику та ризику ліквідності. При чому збільшення процентного ризику призводить до зменшення фінансової стабільності, а при збільшенні ризику ліквідності фінансова стабільність банку прямуватиме до зростання.

Дія процентного ризику здебільшого виявляється в недоотриманні доходів банком від кредитування, так як банк призупинив видачу позик на початку воєнного стану і досі має стриману кредитну політику. Як наслідок банк ризикує втратити велику частку клієнтів, адже більшість банківських установ вже відновили активне кредитування без обмежень, тому частина теплої клієнтської

бази буде вимушена обрати інший банк для отримання послуг, яких не можна отримати в своєму банку.

В той же час, згідно моделі, збільшення ризику ліквідності призводить до зростання стабільності банку. Такий результат спричинений тим, що в структурі активів значну частку займають депозитні сертифікати НБУ, які приносять високий дохід і є високоліквідними активами, відповідно ризик є дуже малим для втрати фінансової стабільності. Наявність в активах банку цінних паперів НБУ покращує ліквідність банку, відповідно банк має змогу погашати свої зобов'язання. Крім того, це сприяє рефінансуванню зі сторони НБУ, адже цінні папери виступають в якості застави, тому в разі непередбачуваних обставин банк зможе легко отримати рефінансування.

Отже, рекомендованим для АТ «Креді Агріколь Банк» є початок активного кредитування з врахуванням кредитних ризиків, ризику неповернення кредитів та військових дій, бо обмежене кредитування призведе до втрати клієнтів та частини ринку, що відобразиться на прибутковості та стабільності банку. При цьому треба залишати частину активів в депозитних сертифікатах НБУ, щоб мати достатній рівень ліквідності для погашення зобов'язань. Тому робота ризик-менеджменту банківської установи має бути злагодженою та чіткою щоб досягти мети стабільної діяльності банку, зберегти керованість та отримати прибутковий результат діяльності.

Враховуючи результати нашого дослідження та особливості поточного стану економічних процесів в країні, рекомендованими напрямками щодо підвищення фінансової стабільності АТ «Креді Агріколь Банк» є: підтримка стійкості ресурсної бази банку, запобігання відтоку коштів, зберігаючи довіру вкладників; збалансований менеджмент активів; своєчасне виявлення ризиків, застосування ефективних стратегій їхнього управління, що є важливими показниками підтримки стабільної роботи банків у воєнний час, а також потрібно враховувати потенційну тривалість конфлікту та подальшу реконструкцію економіки України; сприяння активізації банківської діяльності в сфері кредитування, незважаючи на підвищені ризики; адаптувати бізнес-моделі до поточних ринкових умов для

швидкого відновлення після кризи; ефективна та максимально гнучка відповідь на існуючі кредитні ризики є життєво важливою для пом'якшення потенційних втрат у кредитному портфелі.

Зосереджуючись на створенні резервів капіталу та одночасно коригуючи депозитну, кредитну та інвестиційну політику для вирішення нестабільних обставин, що виникають на фінансовому ринку та викликів, пов'язаних із вторгненням росії в Україну, банк може посилити свої заходи щодо забезпечення власної фінансової стабільності. Основним пріоритетом для просування банку є забезпечення фінансової стабільності для всіх клієнтів, сприяння фінансовому спокою та запобігання будь-якій втраті довіри до установи. Отже, у нинішніх умовах важливо підтримувати гнучкість та вміння вчасно реагувати на ризики.

ВИСНОВКИ

Проведені в роботі дослідження дозволяють зробити наступні висновки.

Фінансова стабільність банківської установи – це стан банківської установи, за якого вона безперервно функціонує та розвивається, зберігаючи при цьому рівновагу у різних напрямках фінансових відносин, динамічно рухаючись в умовах конкуренції на ринку. Фінансова стабільність знаходиться під впливом екзогенних (соціально-політичні, економічні та фінансові) та ендогенних (фінансові показники самого банку) факторів. Так як на даний момент не існує єдиної методики оцінки фінансової стабільності, рекомендовано для досягнення цілісної оцінки фінансової стабільності використовувати різні методи, які об'єднують численні показники в один складний інтегральний показник, домінуючими серед яких є визначення інтегрального показника фінансової стійкості, визначення агрегованого показника фінансової стабільності та рейтингова оцінка діяльності установи.

АТ «Креді Агріколь Банк» має підтримку французької групи Credit Agricole, що сприяє стабільному фінансовому стану банку. Аналіз фінансового стану банку дає змогу виділити такі особливості: за аналізований період збільшилась частка кредитів банкам, складовою якої є депозитні сертифікати НБУ, тож, що на період воєнного стану значну частку в структурі активів займають цінні папери НБУ, які приносять значну частину доходів та є високоліквідними. Коефіцієнт якості кредитного портфелю значно збільшився за рахунок зростання резервування у період вторгнення. Зобов'язання банку зростали щороку, найбільший вклад в структурі зобов'язань банку належить коштам клієнтів. Банк працює прибутково протягом всього досліджуваного періоду, темп зростання прибутку скоротився у 2020 р. та 2023 р. через пандемію та воєнний стан відповідно, проте динаміка підтримання прибуткової діяльності є позитивною. Найбільший чистий прибуток банку зафіксовано за 2023 рік за рахунок чистого процентного доходу внаслідок

високої ліквідності завдяки довірі клієнтів до банку, а також через розміщення надлишкової ліквідності у депозитні сертифікати НБУ.

Дослідження фінансової стійкості є ключовим елементом при оцінці фінансової стабільності. Показник фінансової стійкості банку зростав до 2022 р., не значно скоротившись у 2021 р. через карантинні обмеження, потім скоротився через початок воєнного стану. Проте, стійкість банку за підсумками 2023 р. вже значно зросла, перевищивши рівень всіх попередніх років з досліджуваного періоду. Коефіцієнт стабільності банку після скорочення у 2022 р. після початку воєнного стану, зріс у 2023 р. Отже, банк працює стабільно і виконує свої обов'язки перед клієнтами, лояльність клієнтів зросла, особливо вкладників до банку, клієнти ще більш впевнені в роботі банку та його надійності. Як результат, стійкість та стабільність банку відновлює свою тенденцію до зростання та укріплення.

Факторний аналіз надав змогу визначити, що стійкість та стабільність банку найбільше залежить від показників ліквідності та капіталу, адже ці показники показують здатність банку своєчасно виконувати свої обов'язки перед клієнтами та сприяють підвищенню довіри клієнтів до банку.

За результатами економіко-математичного моделювання оцінки впливу фінансових ризиків на фінансову стабільність банку бачимо, що можливим фактором впливу є наявність помітного процентного ризику та ризику ліквідності. При чому збільшення процентного ризику призводить до зменшення фінансової стабільності, а при збільшенні ризику ліквідності фінансова стабільність банку прямуватиме до зростання. Дія процентного ризику виявляється в недоотриманні доходів банком від кредитування, так як банк призупинив видачу позик на початку воєнного стану і досі має стриману кредитну політику. Як наслідок банк ризикує втратити велику частку клієнтів. В той же час, згідно моделі, збільшення ризику ліквідності призводить до зростання стабільності банку. Такий результат спричинений тим, що в структурі активів значну частку займають депозитні сертифікати НБУ, які приносять високий дохід і є високоліквідними активами,

відповідно ризик є дуже малим для втрати фінансової стабільності. Крім того, це сприяє рефінансуванню зі сторони НБУ, адже цінні папери виступають в якості застави, тому в разі непередбачуваних обставин банк зможе легко отримати рефінансування.

Рекомендованими напрямками щодо підвищення фінансової стабільності АТ «Креді Агріколь Банк» є: підтримка стійкості ресурсної бази банку, запобігання відтоку коштів, зберігаючи довіру вкладників; збалансований менеджмент активів; своєчасне виявлення ризиків, застосування ефективних стратегій їхнього управління, що є важливими показниками підтримки стабільної роботи банків у воєнний час, а також потрібно враховувати потенційну тривалість конфлікту та подальшу реконструкцію економіки України; сприяння активізації банківської діяльності в сфері кредитування, незважаючи на підвищені ризики; адаптувати бізнес-моделі до поточних ринкових умов для швидкого відновлення після кризи; ефективна та максимально гнучка відповідь на існуючі кредитні ризики є життєво важливою для пом'якшення потенційних втрат у кредитному портфелі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський О., Лагно А. Природа фінансової безпеки банківської системи. *Світ фінансів*. 2023. № 3 (72). С. 141–155.
2. Вінницька О. Теоретичні підходи до оцінки фінансової стійкості банківських установ. *Economies' horizons*. 2024. № 2-3(28). С. 275–284.
3. Волкова Н., Попик А. Аналіз управління фінансовою стійкістю АТ КБ «Приватбанк». *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-11> (дата звернення: 26.11.2024).
4. Головка О. Г., Пугачова К. І., Литвин О. М. Фінансова стабільність банку: інструментарій аналізу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. № 3. С. 76–79.
5. Головне для банків у 2023 році – це забезпечення фінансової стабільності для усіх клієнтів, так би мовити «забезпечити фінансовий спокій», не допустити втрату довіри до банків. *Асоціація українських банків*. URL: <https://aub.org.ua/104/ekspertna-dumka/14133-holovne-dlia-bankiv-u-2023-rotsi-tse-zabezpechennia-finansovoi-stabilnosti-dlia-usikh-kliientiv-tak-by-movyty-zabezpechyty-finansovyi-spokii-ne-dopustyty-vtratu-doviry-do-bankiv-holovna-nahliadovoi-rady-ukrbudininvestbanku-svitlana-demianenko> (дата звернення: 02.11.2024).
6. Даниленко А. Що таке фінансова стабільність, та як центральні банки можуть її забезпечувати. *Експертна платформа*. URL: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0026.html (дата звернення: 09.11.2024).
7. Данік Н., Татко А. Удосконалення механізму забезпечення фінансової стабільності банківської системи України. *International science journal of management, economics & finance*. 2022. Т. 1, № 5. С. 1–9.

8. Динаміка кількості діючих структурних підрозділів банків України. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Kil_pidr_2024-01-01.xlsx (дата звернення: 03.11.2024).

9. Довгань Ж. М. Економічна сутність фінансової стабільності банківської системи. *Наука молода*. 2016. № 25. С. 26–39.

10. Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 12.11.2024).

11. Захожай В. Б. Застосування статистичних методів для оцінки фінансової стійкості банківських установ в умовах економічної нестабільності. *Академічні візії*. 2024. № 35. С. 1–14.

12. Коваленко В. В. Ділова репутація та її вплив на фінансову стійкість банків. *Академічний огляд*. 2021. Т. 1, № 54. URL: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2021-1-54-3> (дата звернення: 26.11.2024).

13. Коваленко В. В. Методичні підходи до визначення рівня фінансової стійкості банківської системи. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 7 (121). С. 232–240.

14. Кокоша А. В. Фактори впливу та визначення оцінки фінансової стійкості банку. *Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості* : Збірник матеріалів IV всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 17 листоп. 2023 р. Київ, 2023. С. 132–141.

15. Креді Агріколь Банк | Credit Agricole Bank. Офіційний сайт. URL: <https://credit-agricole.ua/> (дата звернення: 01.11.2024).

16. Литовченко О. Ю., Ходжакова А. А. Обґрунтування економічного змісту поняття «фінансова стійкість банку». 2015. URL: http://www.rusnauka.com/18_ENXII_2015/Economics/1_195396.doc.htm (дата звернення: 05.11.2024).

17. Ніколаєнко Ю. В. Фінансова безпека у забезпеченні стабільності функціонування банківського сектору : автореф. дис. д-ра екон. наук : 08.00.08. Чернігів, 2017. 46 с.

18. Орлов В. В. Фінансова стійкість та фінансова стабільність: теоретичне узгодження дефініцій. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. Т. 11-12, № 288-289. С. 42–48.

19. Пацула О. І., Наконечна Н. В. Аналіз стійкості банківської системи України у період воєнного стану. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна)*. 2023. № 1. С. 62–67.

20. Погореленко Н. П. До питання про понятійний апарат фінансової стабільності банківської системи. *Вісник університету банківської справи*. 2018. № 3 (33). С. 66–82.

21. Погореленко Н. П., Калінін О. В. Методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 26. С. 97–102.

22. Приказюк Н., Погибіль А. Оцінка фінансової стабільності банківської системи України на основі комплексного індикатора та таксономічного показника з урахуванням FSI. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. № 2 (219). С. 25–33.

23. Про затвердження Правил здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України в 2023 році : Постанова Нац. банку України від 25.04.2023 № 56 : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0056500-23#Text> (дата звернення: 04.11.2024).

24. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV : станом на 8 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 06.11.2024).

25. Про фінансову стабільність. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/about> (дата звернення: 08.11.2024).

26. Рац О. Дослідження ефективності функціонування банківських установ України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-67> (дата звернення: 26.11.2024).

27. Семенов А. Ю., Чухно Р. Ю., Нейман Є. В., Кайлюк О. Г. Теоретичні аспекти впливу цифрової трансформації на фінансову стійкість банків. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 3 (12). С. 69–75
28. Стечишин Т. Б., Дідик М. М. Забезпечення стабільності банківської системи в умовах фінансової кризи. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С. 808–817.
29. Структура власності Акціонерного товариства «Креді Агріколь Банк». Офіційний сайт АТ «Креді Агріколь Банк». URL: <https://credit-agricole.ua/storage/files/shematichne-zobrazhennya-strukturi-vlasnosti-stanom-na-24.pdf> (дата звернення: 02.11.2024).
30. Фалюта А. В. Забезпечення фінансової стабільності банку через систему управління ризиками. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2007. № 17 (2). С. 230–235.
31. Федішин М. П., Чеботар О. С. Фінансова стійкість комерційного банку як необхідна умова його ефективного функціонування. *Інфраструктура ринку*. 2023. № 70. С. 165–170.
32. Фінансова звітність Акціонерного товариства «Креді Агріколь Банк». URL: <https://credit-agricole.ua/o-banke/dokumenty-ta-zvity> (дата звернення: 30.10.2024).
33. Фінансовий скоринг банків України. YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/bank-finscore/2023/4/> (дата звернення: 15.11.2024).
34. Чайковський Я., Чайковський Є. Економічна суть фінансової стабільності банківської системи. *Світ фінансів*. 2024. № 2 (79). С. 55–68
35. Чхеайло А., Кухар Д. Фінансова стійкість та стабільність банку в сучасних умовах воєнного стану. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2022. № 3 (6). С. 7–15.
36. Gulzar S., Kayani G. M., Xiaofeng H., Ayub U., Rafique A. Financial cointegration and spillover effect of global financial crisis: a study of emerging Asian financial markets. *Economic Research-Ekonomiska Istraživanja*. 2019. Т. 32, № 1. С. 187–218.

37. Kaiwei J., Xinbei L. Bank digital transformation, bank competitiveness and systemic risk. *Front. Phys.* 2024. No. 11. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/physics/articles/10.3389/fphy.2023.1297912/full> (дата звернення: 14.11.2024).
38. Minsky H. P. The financial instability hypothesis. Levy Economics Institute of Bard College. URL: <https://www.levyinstitute.org/pubs/wp74.pdf> (дата звернення: 03.11.2024).
39. NPL ratio chart. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/files/npl/chart_3_npl_ratio/index.html#slide-0 (дата звернення: 22.11.2024).
40. Schinasi G. J. Defining financial stability. IMF working papers. 2004. Vol. 04, no. 187. P. 1. URL: <https://doi.org/10.5089/9781451859546.001> (date of access: 12.11.2024).

ДОДАТОК А
СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ
СТІЙКОСТІ БАНКУ

Таблиця А.1 – Статистичні методи оцінювання фінансової стійкості банку

Статистичні методи	Призначення	Застосування	Метод
1	2	3	4
SEER Rating (System for Estimating Examination Ratings)	Допомагає спрогнозувати рейтинг банку за показниками CAMELS (достатність капіталу, якість активів, управління, прибутки, ліквідність та чутливість)	Враховує фінансові показники банків та історичні дані, а також використовує статистичні моделі для прогнозування результатів наглядових оцінок банків	Моделі, засновані на регресійному аналізі та аналізі фінансових коефіцієнтів.
SCOR (Screening, Collection, Organization, and Reporting)	Система для регуляторів для збору та систематизації даних про банки з метою оцінки фінансового стану фінансових установ.	Використовується для автоматизованого аналізу даних про банки та їхню фінансову діяльність, допомагаючи регуляторам виявляти проблемні фінансові установи на ранній стадії	Застосування великих даних та аналітичних алгоритмів для моніторингу банківських ризиків.
SEER Risk Rank	Частина системи SEER, що використовується для оцінки ризику дефолту банку або його активів	Оцінює ймовірність виникнення фінансових труднощів у банку на основі його поточного фінансового стану	Байєсівські методи, регресійний аналіз, кластеризація ризиків
Bank Calculator – OCC (Office of the Comptroller of the Currency)	Інструмент, розроблений Управлінням контролера грошового обігу США для оцінки фінансової стійкості банків	Оцінка фінансової стійкості на основі ключових показників, таких як достатність капіталу, ліквідність, прибутковість та якість активів	Фінансові коефіцієнти для визначення ризику в порівнянні з середніми показниками по галузі

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4
SAABA (Stress Analysis of Asset and Bank Activity)	Методологія, що дозволяє проаналізувати вплив різних макроекономічних факторів на активи та фінансові результати	Моделювання впливу екстремальних економічних умов на фінансову стійкість банків та стрес-тестування банківських активів	Аналіз чутливості, моделювання методом Монте-Карло, аналіз сценаріїв
Модель оцінки перспективної фінансової стійкості банку	Комплексна модель, яка враховує поточний фінансовий стан банку, а також його здатність адаптуватися до мінливого економічного середовища	Використовується для оцінки довгострокової стійкості банку та прогнозування його майбутньої фінансової стійкості.	Аналіз фінансових коефіцієнтів, сценарний аналіз, прогнозування часових рядів, багатовимірні регресійні моделі
Методика рейтингу динамічної фінансової стійкості банків	Рейтингова система, яка враховує не тільки поточний фінансовий стан банку, але й його довгострокову динаміку	Оцінювати зміни фінансових показників банку в динаміці з метою виявлення тенденцій та потенційних ризиків.	Аналіз часових рядів, рейтингові системи, побудова моделей на основі тенденцій та змін фінансових показників

Джерело: побудовано за даними [11]

ДОДАТОК Б

МЕТОДИКА РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ

Таблиця Б.1 – Формули розрахунків коефіцієнтів та їх характеристика

Показник	Розрахунок	Характеристика	Критична межа	Вагомість
Генеральний коефіцієнт стабільності	$K1=K/AP$	Показує рівень покриття здійснених банком ризикових інвестицій за допомогою власного капіталу для погашення можливих збитків у разі неповернення активів.	1	45
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	$K2=ЛА/ЗЗ$	Вказує, чи користується банк коштами клієнтів як власним джерелом кредитування.	1	20
Крос-коефіцієнт	$K3=C3/AP$	Показує рівень загальних зобов'язань, переведених у позики, інвестиції, посередницькі послуги перед вкладниками, кредиторами та інвесторами.	3	10
Генеральний коефіцієнт ліквідності	$K4=(ЛА+ЗК)/СО$	Показує схоронність довірених банку клієнтом коштів, через ліквідні активи, нерухомість та цінності, тобто рівень здатності задовольнити вимоги кредиторів у найкоротший термін.	1	15
Коефіцієнт захищеності капіталу	$K5=ЗК/К$	Показує, як банк враховує процес інфляції та яку частину активів він розміщує в нерухомості, цінностях та обладнанні.	1	5
Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку	$K6=К/СК$	Характеризує ступінь ефективності діяльності банку та його незалежність від певних засновників.	3	5
К	– власний капітал	СЗ	– сумарні зобов'язання	
АР	– робочі активи	ЗК	– захищений капітал	
ЛА	– ліквідні активи	СК	– статутний капітал	
ЗЗ	– зобов'язання до запитання			

Джерело: побудовано за даними [17]

ДОДАТОК В
ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ ТА ВЕРТИКАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО
СТАНУ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

Таблиця В.1 – Горизонтальний аналіз активів АТ «Креді Агріколь Банк» за період 2019-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки					Абсолютне відхилення
	2019	2020	2021	2022	2023	
Грошові кошти та їх еквіваленти	6873541	13096793	10317866	15592133	31075505	24201964
Кредити та аванси банкам	2485102	4561726	3977742	22709896	38868185	36383083
Кредити та аванси клієнтам	23210871	27779293	33796740	27458170	20722239	-2488632
Інвестиції в цінні папери	1457831	3593129	5370487	5278503	11558254	10100423
Похідні фінансові активи	49078	7008	6833	0	0	-49078
Інвестиційна нерухомість	6161	3109	2745	3515	3669	-2492
Поточні податкові активи	0	0	0	104320	0	0
Відстрочені податкові акт.	0	27095	18268	32794	34213	34213
Основні засоби	892406	845042	845408	750129	713408	-178998
Нематеріальні активи за винятком гудвілу		297268	360516	433569	400394	400394
Інші фінансові активи	88088	49934	47119	114205	73942	-14146
Інші нефінансові активи	94450	92130	95904	89908	96400	1950
Непоточні активи вибуття	955	7518	889	584	0	-955
Усього активів	35288745	50360045	54840517	72567726	103546209	68257464
Темп зростання						
Грошові кошти та їх еквіваленти	-	90,54	-21,22	51,12	99,30	-
Кредити та аванси банкам	-	83,56	-12,80	470,92	71,15	-
Кредити та аванси клієнтам	-	19,68	21,66	-18,75	-24,53	-
Інвестиції в цінні папери	-	146,47	49,47	-1,71	118,97	-
Похідні фінансові активи	-	-85,72	-2,50	-100,00	-	-
Інвестиційна нерухомість	-	-49,54	-11,71	28,05	4,38	-
Поточні податкові активи	-	-	-	-	-100,00	-
Відстрочені податкові акт.	-	100	-32,58	79,52	4,33	-
Основні засоби	-	-5,31	0,04	-11,27	-4,90	-
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	-	100	21,28	20,26	-7,65	-
Інші фінансові активи	-	-43,31	-5,64	142,38	-35,26	-
Інші нефінансові активи	-	-2,46	4,10	-6,25	7,22	-
Непоточні активи вибуття	-	687,23	-88,18	-34,31	-100,00	-
Усього активів	-	42,71	8,90	32,33	42,69	-

Джерело: розраховано за даними [32]

Таблиця В.2 – Вертикальний аналіз активів АТ «Креді Агріколь Банк» за період 2019-2023 рр., тис. грн.

Структура, %	Роки					Структурні зрушення, 2023-2019
	2019	2020	2021	2022	2023	
Грошові кошти та їх еквів.	19,48	26,01	18,81	21,49	30,01	10,53
Кредити та аванси банкам	7,04	9,06	7,25	31,29	37,54	30,49
Кредити та аванси клієнтам	65,77	55,16	61,63	37,84	20,01	-45,76
Інвестиції в цінні папери	4,13	7,13	9,79	7,27	11,16	7,03
Похідні фінансові активи	0,14	0,01	0,01	0,00	0,00	-0,14
Інвестиційна нерухомість	0,02	0,01	0,01	0,00	0,00	-0,01
Поточні податкові активи	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00
Відстрочені податкові активи	0,00	0,05	0,03	0,05	0,03	0,03
Основні засоби	2,53	1,68	1,54	1,03	0,69	-1,84
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	0,00	0,59	0,66	0,60	0,39	0,39
Інші фінансові активи	0,25	0,10	0,09	0,16	0,07	-0,18
Інші нефінансові активи	0,27	0,18	0,17	0,12	0,09	-0,17
Непоточні активи вибуття	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього активів	100	100	100	100	100	0,00

Джерело: розраховано за даними [32]

Таблиця В.3 – Горизонтальний аналіз власного капіталу АТ «Креді Агріколь Банк» за період 2019-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки					Абсолютне відхилення
	2019	2020	2021	2022	2023	
Статутний капітал	1222929	1222929	1222929	1222929	1222929	0
Нерозподілений прибуток	1729931	2570725	2433644	31220	2793034	1063103
Резерви та інші фонди	2139547	2226047	2929787	4834869	4866089	2726542
Інші резерви	63459	81041	112141	-6559	99226	35767
Усього власного капіталу	5155866	6100742	6698501	6082459	8981278	3825412
Темп зростання						
Статутний капітал	-	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Нерозподілений прибуток	-	48,60	-5,33	-98,72	8846,30	-
Резерви та інші фонди	-	4,04	31,61	65,02	0,65	-
Інші резерви	-	27,71	38,38	-105,85	-1612,82	-
Усього власного капіталу	-	18,33	9,80	-9,20	47,66	-

Джерело: розраховано за даними [32]

Таблиця В.4 – Горизонтальний аналіз зобов'язань АТ «Креді Агріколь Банк» за період 2019-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки					Абсолютне відхилення
	2019	2020	2021	2022	2023	
Кошти банків	7006	2212	13060	4743	5197	-1809
Кошти клієнтів	28812862	42766641	46078279	64003382	90274389	61461527
Похідні фінансові зобов'язання	0	14270	5024	0	0	0
Поточні податкові зобов'язання	57093	66724	106540	0	2140163	2083070
Інші залучені кошти	0	0	484707	729319	567017	567017
Резерви за кредитними зобов'язаннями	82109	124238	122094	86205	198011	115902
Інше забезпечення	0	37641	45288	30578	19090	19090
Інші фінансові зобов'язання	184058	273892	284830	297690	358807	174749
Інші нефінансові зобов'язання	180176	165118	221211	284183	256600	76424
Субординований борг	678538	808567	780074	1049167	745657	67119
Усього зобов'язань	30132879	44259303	48142016	66485267	94564931	64432052
Темп зростання						
Кошти банків	-	-68,43	490,42	-63,68	9,57	-
Кошти клієнтів	-	48,43	7,74	38,90	41,05	-
Похідні фінансові зобов'язання	-	-	-64,79	-100,00	-	-
Поточні податкові зобов'язання	-	16,87	59,67	-100,00	-	-
Інші залучені кошти	-	-	-	50,47	-22,25	-
Резерви за кредитними зобов'язаннями	-	51,31	-1,73	-29,39	129,70	-
Інше забезпечення	-	-	20,32	-32,48	-37,57	-
Інші фінансові зобов'язання	-	48,81	3,99	4,51	20,53	-
Інші нефінансові зобов'язання	-	-8,36	33,97	28,47	-9,71	-
Субординований борг	-	19,16	-3,52	34,50	-28,93	-
Усього зобов'язань	-	46,88	8,77	38,10	42,23	-

Джерело: розраховано за даними [32]

Таблиця В.5 – Вертикальний аналіз зобов'язань АТ «Креді Агріколь Банк» за період 2019-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки					Структурні зрушення, 2023-2019
	2019	2020	2021	2022	2023	
Кошти банків	0,02	0,00	0,03	0,01	0,01	-0,02
Кошти клієнтів	95,62	96,63	95,71	96,27	95,46	-0,16
Похідні фінансові зобов'язання	0,00	0,03	0,01	0,00	0,00	0,00
Поточні податкові зобов'язання	0,19	0,15	0,22	0,00	2,26	2,07
Інші залучені кошти	0,00	0,00	1,01	1,10	0,60	0,60
Резерви за кредитними зобов'язаннями	0,27	0,28	0,25	0,13	0,21	-0,06
Інше забезпечення	0,00	0,09	0,09	0,05	0,02	0,02
Інші фінансові зобов'язання	0,61	0,62	0,59	0,45	0,38	-0,23
Інші нефінансові зобов'язання	0,60	0,37	0,46	0,43	0,27	-0,33
Субординований борг	2,25	1,83	1,62	1,58	0,79	-1,46
Усього зобов'язань	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Джерело: розраховано за даними [32]

ДОДАТОК Г
АНАЛІЗ КОШТІВ КЛІЄНТІВ ТА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ БАНКУ

Таблиця Г.1 – Аналіз коштів клієнтів, розміщених на рахунках, тис. грн.

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Кошти клієнтів	42766641	42766641	46078279	64003382	90274389
- поточні кошти юридичних осіб	13282865	22162364	23113252	30780391	38326130
- строкові депозити юридичних осіб	8257745	10181477	11037231	18596418	34061922
- поточні кошти фізичних осіб	3658682	6279332	7986612	10185214	9944601
- строкові депозити фізичних осіб	3613570	4143468	3941184	4441359	7941736
Темп зростання					
Кошти клієнтів	-	48,43	7,74	38,90	41,05
- поточні кошти юридичних осіб	-	66,85	4,29	33,17	24,51
- строкові депозити юридичних осіб	-	23,30	8,41	68,49	83,16
- поточні кошти фізичних осіб	-	71,63	27,19	27,53	-2,36
- строкові депозити фізичних осіб	-	14,66	-4,88	12,69	78,81
Частка у коштах клієнтам, %					
- поточні кошти юридичних осіб	46,10	51,82	50,16	48,09	42,46
- строкові депозити юридичних осіб	28,66	23,81	23,95	29,06	37,73
- поточні кошти фізичних осіб	12,70	14,68	17,33	15,91	11,02
- строкові депозити фізичних осіб	12,54	9,69	8,55	6,94	8,80

Джерело: побудовано за даними [32]

Таблиця Г.2 – Аналіз кредитів та авансів клієнтам, тис. грн.

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Кредити та аванси клієнтам	23210871	27779293	33796740	27458170	20722239
- кредити юридичним особам	20156400	24347396	29539281	29302119	24289192
- іпотечні кредити фізичним ос.	94059	102293	141548	122127	100449
- споживчі кредити фізичним ос.	4797537	4857257	5828505	4306666	3673196
Темп зростання					
Кредити та аванси клієнтам	-	20,79	21,32	-0,80	-17,11
- кредити юридичним особам	-	8,75	38,38	-13,72	-17,75
- іпотечні кредити фізичним ос.	-	1,24	20,00	-26,11	-14,71
- споживчі кредити фізичним ос.	-	17,00	21,16	-5,01	-16,80
Частка у кредитах клієнтам, %					
- кредити юридичним особам	80,47	83,08	83,19	86,87	86,55
- іпотечні кредити фізичним ос.	0,38	0,35	0,40	0,36	0,36
- споживчі кредити фізичним ос.	19,15	16,57	16,41	12,77	13,09

Джерело: побудовано за даними [32]

ДОДАТОК Д
КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ
БАНК» ЗА ПЕРІОД 2019-2023 РР.

Таблиця Д.1 – Ключові показники ефективності АТ «Креді Агріколь Банк» за період 2019-2023 рр.

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Процентні доходи	4237981	3525872	3811943	6953290	10750552
Процентні витрати	-1817113	-1148759	-919774	-1762532	-2925006
Чистий процентний дохід	2420686	2377113	2918949	5250246	7864737
Комісійні доходи	994716	958274	1096686	940567	1085813
Комісійні витрати	-198265	-250106	-275278	-259419	-338133
Чистий комісійний дохід	796451	708168	821408	681148	747680
Операційний дохід	457519	459141	426698	625115	376743
Загальні витрати	-3705243	-3307466	-3251543	-4098901	-5835071
Прибуток до оподаткування	2114230	1118150	1894336	38429	5418115
Витрати на сплату податку	-384299	-190856	-341616	-7209	-2625081
Прибуток за рік	1729931	927294	1552720	31220	2793034

Джерело: побудовано за даними [32]

ДОДАТОК Ж
ПОКАЗНИКИ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКУ
ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

Таблиця Ж.1 – Динаміка показників діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» за 2019-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки				
	2019	2020	2021	2022	2023
Регулятивний капітал	5245262,07	6220308,1	6593432	6633959	9869073
Сукупні активи	35288745	50360045	54840517	72567726	103546209
Зобов'язання	44214833	49448799	48142016	66485267	94564931
Строкові депозити	11871315	14324945	14978415	23037777	42003658
МБК залучені	0	0	484707	729319	567017
МБК розміщені	2485102	4561726	3977742	22709896	38868185
Прибуток	1729931	927294	1552720	31220	2793034
Власний капітал	5821212	6204398	6698501	6082459	8981278
Витрати	-3705243	-3307466	-3251543	-4098901	-5835071
Резерв під заборгованість	1837125	1527653	-1712594	-6272742	-7340598
Кредитний портфель	25695973	32341019	37774482	50168066	59590424
Відкрита валютна позиція	8905,41	69392,17	33498,93	425699,2	1264089
Ліквідні активи	6873541	13096793	10317866	15592133	31075505
Короткі зобов'язання	16941547	28441696	31099864	40965605	48270731
Чистий кредитний портфель	23210871	27779293	33796740	27458170	20722239
Капіталізовані активи	6161	300377	363261	437084	404063
Залучені кошти	42773647	42768853	46091339	64008125	90279586

Джерело: розраховано за даними [32]

ДОДАТОК К
ПОКАЗНИКИ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ СТАБІЛЬНОСТІ

Таблиця К.1 – Щоквартальна динаміка показників діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» за 2019-2023 рр., тис. грн.

Період	Грошові кошти та їх еквіваленти	Кошти в інших банках	Кредити, заборгованість клієнтів	ЦП на продаж	ЦП до погашення	Основні засоби	Інвестиційна нерухомість	Кошти юридичних осіб на вимогу	Кошти фізичних осіб на вимогу	Усього зобов'язань	Власний капітал
1 кв. 2019	6960975	1093663	24789771	1219230	1105425	764089	5286	12380846	3426461	30454208	4655694
2 кв. 2019	9877259	793006	24688546	1242436	801534	789683	6473	14164931	3751194	33498163	4209214
3 кв. 2019	4703302	2579695	26549236	1246575	2607438	814044	6430	13573577	3377231	31316096	4741005
4 кв. 2019	6873541	2485102	23210871	1457831	2504623	892406	6161	13282865	3658682	30132879	5155866
1 кв. 2020	10343388	3779993	26239173	1447927	3801978	974163	6119	16550642	4650475	37694336	5471820
2 кв. 2020	10578591	6646949	21901294	1686818	6704331	971443	2864	16738063	5005957	36568592	5565528
3 кв. 2020	14360711	4663096	25736955	1647376	4703352	990346	2844	20236088	5383828	41950315	5841673
4 кв. 2020	13096793	4561726	27779293	3593129	4601107	845042	3109	22162364	6279332	44259303	6100742
1 кв. 2021	13737592	6548137	24509236	4038956	6604666	1020974	3087	22704357	6664482	44826967	5473307
2 кв. 2021	13074392	5159757	26294146	3986275	5204301	1022947	3066	20067975	6944050	44214833	5821212
3 кв. 2021	12780242	2488990	34979550	4005721	2503466	710616	3044	24399290	6923012	49448799	6204398
4 кв. 2021	10317866	3977742	33796740	5063411	4307953	845408	2745	23113252	7986612	48142016	6698501
1 кв. 2022	10097462	8932056	37545550	4911560	9101975	840355	2726	28658184	9398333	57041513	6135731
2 кв. 2022	10963895	11020427	32352941	4918274	11209936	825881	2706	25313447	9261463	54698362	6148117
3 кв. 2022	12482544	15587450	31276136	5538721	15709893	782064	2686	25980815	9858358	60350388	6062388
4 кв. 2022	15592133	22709896	27458170	5278503	23028986	750129	3515	30780391	10185214	66485267	6082459
1 кв. 2023	29953597	22399575	23897009	6935057	22714304	726972	3488	32453560	10342430	78596361	6231972
2 кв. 2023	30093126	34293011	19292303	7162043	34304689	727212	3462	33713396	9702883	85264339	7121029
3 кв. 2023	29464664	31448651	20079912	9251806	31461142	744641	3436	31824505	10253608	83402170	8468272
4 кв. 2023	31075505	38868185	20722239	11558254	38875698	713408	3669	38326130	9944601	94564931	8981278

Джерело: розраховано за даними [32]

ДОДАТОК Л
**РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ АТ «КРЕДІ
 АГРІКОЛЬ БАНК»**

Таблиця Л.1 – Розрахунок показників фінансових ризиків АТ «Креді
 Агріколь Банк» за 2019-2023 рр., тис. грн.

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
GAР за процентними ставками	4453326	5105325	5746001	5105325	5105325
Всього чутливих активів	34183740	49080875	53509954	71152907	102298125
Процентний ризик	0,1303	0,1040	0,1074	0,0718	0,0499
Активи	35288745	50360045	54840517	72567726	103546209
Зобов'язання	30132879	44259303	48142016	66485267	94564931
Розрив	5155866	6100742	6698501	6082459	8981278
Ризик ліквідності	0,1461	0,1211	0,1221	0,0838	0,0867
Резерви під знеціненні та прострочені кредити	1837125	1527653	1712594	6272742	7340598
Кредитний протфель банку	25695973	32341019	37774482	50168066	59590424
Кредитний ризик	0,0715	0,0472	0,0453	0,1250	0,1232
Валютна позиція банку за всіма валютами	8905,42	69392,17	33498,93	425699,22	1264088,71
Монетарні активи банку	6873541	13096793	10317866	15592133	31075505
Валютний ризик	0,0013	0,0053	0,0032	0,0273	0,0407

Джерело: розраховано за даними [32]